
BREVE FRA SUDAN

I.
1913—14—15—16.

DANSK FORENET SUDAN-MISSION

Formand:

Sognepræst ANTON PEDERSEN, Aalborg.

Kasserer:

Landinspektør P. T. OLSEN, Nytorv 12, Aalborg.

Rejsesekretær:

HANS JUUL, Strib.

Sudan-Missionens Forlag.

Hovedekspedition: Algade 67, Aalborg.

Pam
Af
Sudan

BREVE FRA SUDAN

I.

1913—14—15—16

SUDAN-MISSIONENS FORLAG

HOVEDEKSPEDITION: ALGADE 67, AALBORG

1916

Kbhvn. B. — Missionstrykkeriet (ved J. Fischmann).

FORORD

Disse Breve fra Sudan er et Udtog af Kredsbreve, sendt til Sudan Missionens Kredse. Mange Kredse har dog ikke mere disse Kredsbreve, og nye Venner har ingen Lejlighed til at faa dem.

Der er derfor udtalt Ønske om at faa Kredsbrevene samlet og udgivet i Bogform. Desværre er jeg ikke vis paa at have haft alle Kredsbrevene, da nærværende Bog blev samlet; jeg vil derfor sætte Pris paa at modtage de Kredsbreve, som er udeladt (og som ikke har været optaget i Bladet „Sudan“) som Venner maatte ligge inde med, for at de eventuelt kan komme med i en senere Udgave.

For alle, som vil sætte sig ind i Sudan-Arbejdet, og da ikke mindst for dem, der vil gøre et Arbejde for Sudan, vil Bogen være en Hjælp. Sammen med Aargangene af Bladet „Sudan“ bliver man derved sat i Stand til at følge Sudan Missionens Arbejde og Arbejdere fra første Færd af.

Venner bedes stifte Sudan-Kredse, hvor der ingen er, derved faas Kredsbrevene herefter.

Vær med at bære og fremme Gerningen derude.

HANS JUUL.

Uddrag af Dr. Brønnums Breve til hans Moder.

Sudan united Mission, Ibi, Muri Province. N. Nigeria.

4. August 1913.

Min egen kære Moder!

... I Gaar var det Søndag, og skønt jeg ikke følte, at jeg havde noget i mig, der var Umagen værd at give til andre, fik jeg dog Lov til at vidne to Gange, og jeg fik noget at sige begge Gange. Om Morgen var det en lille Tjeneste i Hausa, jeg tog mod Husfolkene, hvor en stakkels spedalsk Mand, med alle Fingrene ædt af sine Hænder, tog Del — han kom fra Byen. Om Eftermiddagen gik Mr. Farrant og jeg ned til Markedspladsen, stillede os under et Træ, mens en af Drengene ringede med en Klokke, han havde medbragt. Straks stimlede Folk, ca. 2 à 3 Hundrede, og vi talte til dem, først Mr. Farrant og dernæst jeg. Det er en ret mærkelig Følelse, der betager én, naar man finder sig selv paa gammel-dags Missionærvis staaende under et Træ, prædikende Kristus til en broget Forsamling af Hedninger og Muhammedanere. Saa længe man taler om Synd og om Gud, nikker Muhammedanerne uafladeligt, ligesom gamle Folk i Kirkerne hjemme nikker opmuntrende til Præsten og sanktionerer, hvad han siger; men naar man begynder at tale om Naaden i Kristus, saa ser de tvivlende ud, og Ansigtsudtrykkene forandrer sig lidt efter lidt fra venlig Medhold til tvær Modstand. Alt hvad vi kan sige om Gud, er de med paa, og vi kalder ham Allah ligesom de, fordi der er intet bedre Navn paa Hausa; men Jesus Kristus er Anstødsstenen. Jeg passer paa, at jeg intet siger om Muhammed; thi jeg er ikke kommen her for at skælde ud paa nogen som helst Religion, men jeg passer lige saa nøje paa, at jeg faar fortalt dem, at jeg kender kun en Vej til Gud, og Vejen er Kristus. Det holder de ikke af at høre.

Denne Maaned har Muhammedanerne særligt travlt

med religiøse Øvelser. Det er deres Fastemaaned. De nyder hverken Mad eller Drikke mellem Solopgang og Solnedgang; men om Aftenen „drikker de Vand,“ siger de, hvilket betyder, at de æder saa længe de orker. Desuden beder de en hel Masse, og naar de beder, raaber de saa højt, de kan, saa man kan høre det samme monotone Raab uafladelig gentaget ved Bedetimen fra Husene i Nabolaget. Midt i Ugen var Mr. Farrant og jeg ude om Aftenen for at faa nogen i Tale. Der var kun nogle faa Drengene og enkelte Voksne ude. Resten bad. Inde fra Huset lige ved, hvor vi i Øjeblikket opholdt os, gennemgik man netop Andagtsøvelserne, og udenfor stod to slyngelagtige unge Fyre og efterabede de bedendes Bevægelser (de knæler og rejser sig afvekslende og bøjer Panden til Jorden med Ansigtet vendt mod Mekka). Til sidst blev det for meget for mig at se paa, jeg gik hen imod dem for at faa dem i Tale, men de blev bange og løb. Min Lygte er ved at gaa ud nu, saa jeg maa slutte for i Aften....

Numan, 12. Oktober 1913.

Kære Pastor Pedersen!

Som jeg meddelte i en kort Note, forlod jeg Ibi den 25. Septbr. paa Vej til Yola med D/S Scarborough. Vi naaede Numan 29. Septbr., og jeg gik i Land og talte med Regeringskommissionæren i denne Jurisdiktion, som har Station her. Han raadede mig til at gaa med Skibet til Yola og interviewe Mr. Webster. Dette gjorde jeg da. Der 30. Septbr. om Aftenen naaede vi Yola, og den næste Morgen talte jeg med Mr. Webster. Han sagde, at Missionsgerningen vilde være forbundet med mange Vanskeligheder her — eftersom Hedningerne er meget religiøse og hænger stærkt ved deres Religion, saa stærkt, at til Trods for lang Undertrykkelse ved muhammedanske Magthavere ingen er gaaet over til denne Religion. Skolearbejdet kunde være godt nok, men hvis vi prøvede paa at rokke ved deres Religion, vilde der forestaa utallige Vanskeligheder. Han sluttede med at sige, at han personligt intet havde imod, at jeg foreløbig nedsatte mig i Numan, som han paa mit direkte Spørgsmaal var enig med mig i vilde være det bedste Sted. Han tillod mig at være der, men forbød mig at tage Logi i den hedenske Part af Byen, indtil jeg faar bygget, hvorimod jeg gerne maa bo i den muhammedanske Del af Byen. Dette er lige stik imod, hvad Regeringen ellers holder paa her i Landet, saa jeg kan vanskelig se

andet, end at det er for Modstands Skyld han gør det, men dette tør jeg dog ikke sige.

Religionsundervisning kan blive forbudt, men dèr vil man finde mig yderst tykhovedet og tungnem, for der er mange Ting man da maa have Klarhed over, nemlig om det forbydes en Mand at begynde og slutte med Bøn, og om det kan anses for Religionsundervisning at bruge Bibelen som Læsebog, i saa Fald vil Regeringen være saa venlig at forsyne os med en Lærebog. Det vil nok formenes os at prædike offentlig paa Gaden, foreløbig maa vi være yderst forsigtige og diplomatiske, og saa ellers lægge Vanskelighederne ved hans Fod, der har overvundet Verden.

Jeg har begyndt paa Bachamasproget. Det er overmaade interessant, og jeg er paa ingen Maade misfornøjet med, at dette Arbejde er falden i min Lod.

Foreløbig er der aldeles ikke Brug eller Plads for Kvinder heroppe. Det eneste skulde være, om der var en Mand, som kunde komme herud og hjælpe mig, i hvert Fald begrave mig paa kristelig Vis, hvis jeg skulde ligge og kludre og miste Livet.

Uddrag af et Brev fra Frk. Rose.

Freed Slaves Home,*) 26. Oktober 1913.

I Stilhed og Tillid ska
vor Styrke være.

Kære Pastor Pedersen og Fru Pedersen!

.... I maa dele den Glæde med mig, at jeg har begyndt en Klasse med vor første Hedning, som ønsker at blive en Kristen, han er en af mine Patienter, som er kommen her til Hospitalet, nu ønsker han at blive en Kristen. O, bed Gud give mig Visdom i Overflødighed til at fortælle om Jesu Kærlighed og undervise ham i Regning, Læsning og Skrivning, han forstaar kun meget lidt Hausa, og det gør Undervisningen vanskelig, men om han dog kan faa grebet det om Jesu Kærlighed og tilegne sig ham som sin Frelser, saa han kan gaa hjem til sin egen By, der er langt herfra, og fortælle sine sorte Brødre det glade Budskab. Kan I se ham sidde her paa Jorden med en Tavle foran sig, en Griffel i sin Haand og gøre Forsøg paa at skrive Tallene efter. Det er saa svært, saa svært at faa Haanden til at skrive dem rigtig, den tager alle mulige Stillinger for at faa 2-Tallet

*) Frigivne Slavers Hjem.

eller 3-Tallet eller et af de andre Tal til at blive, som de skal være, og saa a b c, det er endda ikke saa ganske let at huske dem, men skriver dem, „kai aiken wuga da Kasgiga“ (uha, i Sandhed svært). Men vi vil bede ham til Jesus, og det skal lykkes. Ja, Venner hjemme, I véd nu, jeg har begyndt mine Hausa-Gudstjenester, og nu gaar det Slag i Slag. Bed Gud velsigne Studierne af Sproget. Ja, vi har Grund ogsaa til at takke, fordi Gud i Sandhed er os nær i Sprogstudiet. Vi har ingen Doktor her endnu, men haaber Mr. Hosking vil komme her til om kort Tid. Gud har ogsaa vist os sin Omsorg i denne Tid, vi ingen Doktor har haft. Denne Tid siges at være den værste med Sygdom, fordi det er koldt og varmt; men indtil i Dag har der ingen Tilfælde været, som Gud ikke har givet Visdom til at klare.

Freed Slaves' Home.

Hvad en Slave fortæller om sig selv.

Han var født her i Afrika. Hans Fader var den Øversta for et vist Landomraade og havde tre Koner. Denne var Søn af den mellemste Kone eller Nr. 2. Alle tre Koner havde Børn, som mer eller mindre kunde enes. Splid var der næsten altid mellem Konerne for Børnenes og for Mandens Skyld; men den ældste og den yngste Hustru hadede hinanden, men deres Sønner (en hver) holdt meget af hinanden. En Dag gik disse to Dreng med en hel Flok andre paa Elefantjagt. Her var det saa uheldigt, at den yngste Hustrus Søn blev revet ihjel af en Elefant, og da man fortalte hende Budskabet, blev hun vild af Raseri og sagde straks, at det var en ond Aand, som den ældste Hustru havde faaet til at dræbe hendes Søn. For nu at gøre Sagen klar, lod man hente ham, som er mægtig til at vide alle Hemmeligheder, en Mand, som endnu i Dag har Magt til at gøre ondt. Alle tror, han er en Aand; han bliver klædt i Tøj, som aldeles tilhyller ham. Saa kommer han farende som en ond Aand, for hvem alle frygtér. Han har en Tromme med sig for at advare alle Kvinder, som er paa hans Vej; hvis de ikke skynder sig, før han kommer, har han Lov at gøre ved dem, hvad han har Lyst til. Ham lod man altsaa hente. Men jeg vil lade Slaven selv fortælle.

Min Moder og jeg krøb ind i vor Hytte og puttede en stor Ting for Døren. Vi hørte ham komme ind i vor Gaard. Jeg krøb tæt ind til min Moder, og hun knugede mig fast til sig; vi rystede begge af Skræk. Pludselig hører vi ham ganske nær vor Hytte sige: „Jeg lugter hun er ganske nær, som har dræbt ham.“ O, hvilken

Skræk og Rædsel greb os. Havde han lagt sin Haand paa vor Hytte, vilde det betyde, at min Moder var dømt til Døden. Han kom helt hen til vor Hytte, men passerede forbi. Hvilket Lettelsens Suk vi drog. Fra os gik han hen til den ældste Hustru, her standsede han og kommanderede hende ud. Ingen af os havde Barmhjertighed med hende, hun var jo en Morder. Nu begyndte Grusomhederne. Hun blev slæbt fra sit Hjem til en aaben Plads for at pines. „Endnu,“ sagde denne Mand, „vil vi prøve, om hun er den rette, eller jeg har taget fejl.“ Saa skar han et Stykke Kød ud af min Broder, som var død, og dyppede det i en Sammensætning af Roeolie og sagde: „Slug dette, hvis det bliver i dig, er det ikke dig, der har dræbt ham, men kommer det op igen, er du Morderen.“ Han førte denne Mundfuld op til hendes Mund. Hun gjorde Forsøg paa at sluge det, men kunde ikke. „Jeg har altsaa ikke taget fejl, det er dig.“ Øjeblikkelig fo'r min Broders Moder ind paa hende, kradsede og rev hende i Ansigtet, saa Blodet piblede frem. Hun blev indbunden, saa hun ikke kunde røre sig, og i denne Tilstand blev hun bundet til et Kreatur, som slæbte hende rundt.

Vi nød alle Synet af hende, for hun var jo min Broders Morder. Tilsidst blev hun bundet til et Træ, og enhver var forbudt at komme hende nær eller give hende noget som helst at spise eller drikke. Saa forlod man hende med hendes Saar og Pinsler. Den tredje Dag derefter listede jeg mig hen for at se, om hun var taget bort. Hvad ser jeg, hun var endnu i Live og med et saa lidende Udtryk i sit Ansigt. Jeg løb hjem, men turde ikke sige, hvor jeg havde været. Jeg listede mig derhen igen den sjette Dag, forvisset om, at hun maatte være død, men hun var endnu i Live, men med endnu mere lidende Øjne; man havde tilstoppet hendes Mund, saa hun ikke var i Stand til at tale; jeg kom hjem, og man spurgte, hvor jeg havde været; jeg fortalte en Løgn, thi jeg var bange, man skulde opdage, jeg havde set hende. Den 7de Dag var min gamle Fader forsvunden fra os, han sørgede meget, for han var gammel og hjælpeløs, og denne var den eneste, han brød sig om, og hun var ogsaa god ved ham. Man søgte, men fandt ham ikke. Jeg listede mig atter derhen, og der ved Træet ved Siden af hende sad min Fader, han saa ud som død, og nu var hun ogsaa død. Jeg turde ikke komme hjem og fortælle det, men gemte mig, og listede mig ved Nattetid ind i vor Hytte.

Denne grufulde Fortælling sætter os lidt ind i He-

denskabets Mørke og Uvidenhed samt Ubarmhjertighed og manglende Forstaaelse af godt og ondt; der var endnu en Ting, som de pinte denne stakkels Kvinde med, men jeg husker det ikke nøjagtigt. Han fortæller videre om sig selv og om de mange Gange, han havde været solgt som Slave; mange Gange havde han haft det godt hos sin Herre og var sat over de andre Slaver, fordi han var klog og forstandig, men den Tanke, at han var Slave og ufri, var ham knugende, og det gjorde, at han mere end en Gang havde bedraget sin Herre, ja endog en Gang anklaget en af dem, saa denne for en usand Anklage af sin Slave maatte lide en grusom Død. Først blev Fingrene skaaret af ham i smaa Stykker, saa Tæerne, saa andre Dele af Legemet, indtil kun Hovedet var tilbage, og Bødlen, som var sat til at gøre dette, gjorde det langsomt for at forlænge hans Lidelser, og ingen havde Spor af Medfølelse. — Mange andre grusomme Ting havde han paa sin Samvittighed, som det vilde tage alt for mange Blade at nedskrive, kun dette vil jeg omtale, at da han engang blev solgt, kom han med sine Lidelsesfæller efter en lang, besværlig Rejse paa bare Ben til Yola. Han fortæller, at aldrig havde han set et Land saa smukt som Yola, det har Interesse for os, jeg glæder mig til at se Yola og haaber, det nu vil blive snart. Dr. Brønnum har, om alt er gaaet vel for ham, naaet Yola nu, og saa om kort Tid, om Gud vil, bliver vi jo en lille Hær, som drager op, o, hvilken Glæde! En engelsk Sang, som er kaldet „Cry from Sudan“,*) har jeg oversat, og en som Svar paa denne har jeg taget fra Indre Miss. Sangbog Nr. 180: „O, kom dog til Frelseren.“ Jeg vilde ønske I Venner hjemme kunde høre, naar vi herude synger Herrens Velsignelse oversat paa Hausa paa vor yndige danske Melodi.

Tak, alle Venner, som beder og strider for os...

Læs 294 i Indre Missions Sangbog: „Jeg længes stundom efter Sorgen.“ Er det ikke en dyb og dejlig Sang?

Eders

Dagmar Rose.

Uddrag af Breve fra Dr. Brønnum til hans Moder.

Numan, Yola Province, N. Nigeria, 9. November 1913.

Min egen, kære Moder!

Jeg vil ikke skrive et langt Brev, for jeg er ikke oplagt i Dag, og i Morgen tidlig gaar Posten. Jeg har be-

*) Raab fra Sudan.

gyndt at rydde Byggeplads, og om kort Tid haaber jeg at begynde paa Bygningen. Hvilken Herlighed og Glæde vil det ikke være, naar jeg endelig holder Indtog i mit eget Hus, saa at jeg kan smede mit Sværd om til et Plovjern, d. v. s. at jeg kan lave Møbler af mine Kasser. De sidste Dage har jeg lavet et storartet Instrumentskab og et Køkkenskab. Jeg kan ikke dy mig længere. Desværre mangler jeg Materiale. Det er umuligt at opdrive Brædder her, og mit Kassemateriale er ikke godt. Noget af det bedste har jeg mistet i Rumasha. Jeg har meget at bestille nu, hvilket er godt, saa jeg befinder mig ligesom Blommen i et Æg, i alle Maader tilfreds med Tilværelsen. Patienterne forøges stadig, f. T. har jeg én Hausa og otte Bashama.

15. November.

Ja, her er jeg igen, godt til Pas og rask som sædvanlig. Massara er kommen op og gaar paa Krykker, hvilket er en af Ugens store Begivenheder. Desuden er min Ven med Nøglebenet udskrevet som helbredet og gør fuld Tjeneste efter en Maanedes Behandling. Den største Begivenhed er maaske nok, at jeg har været i Imburu, den By, der ligger paa den anden Side Floden, og besøgt en syg. Det gaar i det hele taget godt med Lægevirksomheden. — Lige i dette Øjeblik stødte der en Pram til, og en Europæer er kommen op for at hilse paa mig. Han tilhører Nigerkompagniet og er paa Vej til Garua i tysk Adamawa. Han bliver her til The og slaar en Sladder af — Adspredelse. Ja, han har optaget mere af min Tid, end jeg først troede. Det er efter 10 om Aftenen, og mine Breve maa afleveres inden Kl. 7 i Morgen tidlig. Der er noget køligere nu, end det har været paa Grund af Sandet i Luften, som gør det vanskeligere for Solens Straaler at trænge igennem især tidlig om Morgen og sent om Eftermiddagen. Det er varmt midt paa Dagen, men om Aftenen og Natten er det dejligt. Hen ad Morgenstunden bliver det helt køligt, og jeg vaagner som Regel op og trækker et Tæppe over mig, men jeg sover ogsaa udenfor paa Verandaen. Vejret her passer mig storartet. Jeg har aldrig holdt af Frostvejr. Disse dejlige Maaneskinsnætter her ved Floden er ubeskrivelige. Det vilde være fuldkomment, hvis der bare ikke havde været Krokodiller i Floden, thi saa kunde man ligge og baske sig i Vandet daglig, men jeg tør ikke. Jeg bryder mig ikke stort om vilde Dyr, men jeg er rasende bangé for Krokodiller. — Med Byggeriet er det ikke bleven til stort i denne Uge, jeg jog alle mine Arbejdere væk i Begyndelsen af Ugen. De troede, jeg

var dum, hvilket jeg maaske ogsaa er, men jeg var alligevel klogere end de. Jeg haaber at begynde igen paa Mandag med en Hausa og 4 Bashama-Arbejdere.

Harmathonen — Sandstøvet, som kommer fra Sahara — har været meget slem i Dag. Man har daarligt kunne se over Floden, det er ganske som Taage hjemme, men det irriterer Luftvejene noget, indtil man bliver vant dertil. Det er dog sjældent, det er saa tæt som i Dag. Solen har ikke kunnet skinne igennem, saa det vil blive koldt henad Morgenstunden, saa man svøber sig omhyggeligt ind i sit Tæppe og har en behagelig Følelse af at halvfryse. En Fordel ved den tørre Tid er dette, at Drikkevandet bliver bedre, naar undtages det Regnvand, man kan samle op. Flodvandet er saa mudret i ERegntiden grundet paa den stærke Strøm. I Begyndelsen jeg kom herop, kunde jeg bogstavelig ikke se Bunden af Glasset, naar det var fyldt, efter at Vandet havde været kogt og staaet en Tid. Nu efter at Floden er bleven roligere, er Vandet langt bedre. Man ser Bunden af Glasset med Lethed, og det smager godt. Jeg er bleven saa vant til det nu. I Begyndelsen maatte jeg have noget i Vandet, ellers var det udrikkeligt, syntes jeg; men nu kan jeg drikke det. Jeg befinder mig i det hele taget aldeles overvættets storartet her, mit Helbred holder udmærket, jeg har ikke været syg igen, siden jeg flyttede ud af Byen, og jeg har nok at bestille, saa Tiden flyver. Jeg vil fortælle, hvorledes Dagen gaar for mig. Om Morgenens tidlig staa jeg op og gaar ned til Floden med min Salmebog og min Bibel. Mens jeg er ude, samles mine Patienter — de fleste kommer fra den anden Side i Kano, saa behandler jeg dem, de fleste er Saar; dernæst spiser jeg Frokost, hvilket jeg som Regel er færdig med Kl. 9; derefter holder jeg Andagt med mine Husfolk (Kokken og de to Dreng). Efter dette læser jeg Bashama med min gamle Ven Mangam, som ved den Tid kommer stavrende ude fra sin Mark, hvor han tilbringer Tiden med at jage Fuglene væk fra Negerhirsene. Saa gaar Tiden med Bashama og med at modtage Gæster, som kommer og gaar, indtil Middagsmaaltidet som er ca. Kl. 12 $\frac{1}{2}$. Om Eftermiddagen læser jeg Bashama eller Medicin eller skriver indtil Kl. 4 $\frac{1}{2}$. Jeg tænker, jeg bliver nødt til at læse Medicin om Eftermiddagen i nogen Tid, ellers glemmer jeg, hvad jeg har lært. Dernæst drikker jeg The og spadserer, indtil Mørket falder paa ca. Kl. 6 $\frac{1}{4}$. Saa tager jeg mit Bad, spiser sidste Del af Hønen (den kan nemlig ikke staa sig Natten over), skriver, læser eller snakker med mine Dreng

indtil Sengetid — undertiden kigger jeg Stjerner indtil Sengetid. Før vi gaar i Seng, samles vi alle 4 til Bøn. Jeg har 4 Arbejdere, som hver Dag gaar ud i Skoven og henter Træ til Bygning. Næste Uge skal de i Lag med at indhegne Byggepladsen, saa der maa jeg aflægge et Par Besøg om Dagen, men jeg vil ikke staa og hænge over dem, det har jeg hverken Tid eller Taalmodighed til. De koster 2 Shilling om Dagen alle fire, og jeg holder for, at min Tid, hvis den kan omsættes i Penge, er mere værd end to Shilling. Det duer ikke at have mange Arbejdere her, de bestiller nemlig slet ingen Ting; hvis man kun har nogle faa, faar man dog lidt bestilt.

De kærligste Hilsener fra din lykkelige Søn

Niels Høeg.

Uddrag af et Brev fra Dr. Brønnum til Dr. Ingerslev.

Numan, Yola Province, N. Nigeria, Britisk Vest-Afrika,
Januar 1914.

Jeg har ikke kunnet faa Lov at gaa ind i Landet fra Floden, men den Dag kommer, da vi skal faa Lov at rode op i Landskaberne. Nabostammen til denne mod Nordvest er Menneskeædere. Hvem véd, hvornaar vi kan faa Lov at give dem nogle faa Oplysninger med Hensyn til Diæt etc. Tiden er maaske nærmere, end man tror.

Jeg bygger for Tiden Hytter nær ved Byen, men allerede nu, mens jeg lever her, kommer der mange Mennesker til Behandling, i Dag har jeg haft 18 Patienter, hvilket er det højeste Antal, jeg har haft paa én Dag. Ja, det er ganske mirakuløst, som Herren har aabnet Vej for Lægevirkomheden her. Min lille Dreng faldt ned paa Skibet og brækkede Laaret, og jeg syntes, det var ondt, men Herren vendte det til det gode, thi Dren-gen spadserer nu omkring blandt de Indfødte som et levende Vidnesbyrd om min Kunst. — For faa Dage siden havde jeg et mærkeligt Tilfælde, som i høj Grad har bidraget til at grundfæste Folkenes Tillid til mig. Jeg blev indbudt til at tage over til Imburu (en By paa den anden Side Floden) for at besøge en syg. Et ungt Menneske havde i 36 Timer kastet sig frem og tilbage, raabt og skreget som en Besat. En anden Mand sad og holdt ham, mens en stor Forsamling — ca. 50 nøgne Mænd og Kvinder — sad paa Hug omkring dem. Han havde

Feber med stærke Smerter. Jeg fortalte Forsamlingen, at det var en Sygdom sendt fra Gud og ikke fra sorte Aander, gav ham en Morfinindsprøjtning, fortalte dem, at kun Gud kunde helbrede ham, hvorpaa jeg bøjede Knæ og bad højt for ham. Manden blev helbredet som ved et Mirakkel. To Dage efter spadserede han ud og havde Aabning samt tog flydende Føde stik imod mit Paabud. Det eneste, han fik, var Opium i Tabletform et Par Gange daglig. Men De forstaar det Indtryk, det gjorde paa Menneskene, den hvide Mand kommer, ser paa ham, prikker ham, beder for ham, og derpaa lægger den syge sig ned stille som et Lam, efter at man har siddet omkring ham og holdt ham i 36 Timer. Jeg synes, det var en næsten overnaturlig Helbredelse, men hvad, det er jo selvfølgelig ikke en Umulighed. Vor Viden er saa begrænset, synes det mig, selv om vi med nogen Bestemthed kan sige, hvad der ligger indenfor Mulighedens Grænser, er vi ganske ude af Stand til at bestemme, hvad der er umuligt.

N. Høegh Brønnum.

Uddrag af et Brev fra Frk. Rose til Pastor Pedersen.

Rumasha, 28. Januar 1914.

De sidste 14 Dage her synes at have været mere end almindelig svære, saa meget syntes at samle sig om os. Det begyndte forresten med mig selv; jeg blev syg Søndag d. 18. — ikke ret meget, bare Træthed. (Denne Tid er den værste, Sygdom og Død gaar Haand i Haand, farlig Tid for de Indfødte, men meget mere for os.) Mandag Nat døde en lille Pige af Dysenteri, hun blev begravet Kl. 11 Fm. Efter hendes Død var det, som gjorde det et saa stærkt Indtryk paa Shinuti (hende som før omtalt i Børnenes Brev); hun faldt pludselig sammen og døde og blev begravet Kl. 5 Em.; efter hende døde en lille Dreng af Lungebetændelse, Søn af en af vore gifte. Tre Dødsfald i Løbet af 15 Timer, det gjorde Indtryk paa alle Børnene, de fik mere eller mindre et Chok. Dagen efter var paa Hospitalet 40 à 50 Patienter. Onsdag blev Miss Vesterman syg af Malaria og Mr. Forbes. Det viste sig da, at jeg ogsaa havde Malaria og et let Anfald Dysenteri. Vi følte alle, at bare Posten vilde komme med vore Breve, vilde vore Tanker blive spredte, og vi vilde faa at vide, naar nye Missionærer kom-

mer; men Posten har endnu ikke været her, og vi har Onsdag igen. Søndag var dog den sværeste Dag for mig, min egen lille Fanta blev dødssyg, det var som alt blev tagen fra mig, da de bar hende til Hospitalet. Mr. Hoskings var bange, hun skulde dø, før hun naaede Hospitalet, og jeg selv ikke mindre. Jeg kunde kun græde, græde, og græde gjorde jeg, indtil jeg kunde ofre hende, om det maatte være Guds Villie. Men nu siger jeg som Paulus, Gud vilde ikke, jeg skulde have Sorg paa Sorg, hun var Døden nær, men nu ser det ud, som hun gaar det igennem, og mit Hjerte er fuld af Tak. Hun har Dysenteri, Leversyge og Pleuritis. — I Dag har vi sendt to Mænd til Lokoja for at høre om vore Breve, derfor har vi endelig faaet vore Breve afsted. Jeg selv er rask nu, mangler kun lidt Kræfter. Miss Westermann har taget sin Skole i Dag, og Mr. Forbes har det noget bedre, men har endnu Forkølelse. Taagen synes at lette. Vi véd af Erfaring, at bag Taagen er Solen gemt, og gennem Trængsel bliver vi udrustede til at modtage virkelig Glæde.

Den 3. Februar 1914.

Budene kom tilbage, men uden Post, vore Breve har taget en anden Rute og var gaaet til Loko. Vi véd altsaa stadig intet. Paa Hospitalet er megen Sygdom: 4 af Lungebetændelse, 1 Meningitis. Fanta var bedre, men blev i Gaar pludselig syg igen. Puls 188. Aandedræt 72; vi troede, hun vilde dø i Hænderne paa os, men er dog kommen over Natten; skal hun nu komme over sin Sygdom, maa et Under ske, men vi tror endnu paa Undere og har lagt hende foran ham, som alting mægter; jeg er saa glad, jeg selv kunde komme op og pleje hende, hvis dette er hendes sidste Dage. Jibi hedder den lille Pige med Meningitis, ogsaa hun svæver mellem Liv og Død. En af Mamas Venner gaar til Lokoja i Dag, og vi tager Lejligheden til at faa et Par Ord afsted. Jeg sender et lille Brev til at møde vore Venner i Lokoja.

Mange, mange Hilsener til alle Venner.

Eders Udsending

Dagmar Rose.

P. S. Fanta er siden død med Bøn om, at Jesus vilde tage hende.

Uddrag af et Brev fra Frk. Rose.

Ibi, Musi Province, d. 3. Marts 1914.

Kære Hr. Pastor Pedersen og Frue!

Her kommer en lille Liste om Oplevelser paa Benue. Vi ankom til Ibi Søndag i god Behold. Resten af Dagbogen kommer i næste Uge. Forhaabentlig varer det ikke længe, før Dr. Brønnum kalder, selv om der ligger store Vanskeligheder foran os. Gud vil selv snart flytte Bjergene og aabne os Dørene. Bed! Bed! Bed! Det er vor Bøn at Murene skal falde.

Den 17. Februar 1914.

Det var vanskeligt at finde det bedste Hotel i Gaar Aftes. Vi naaede ikke Loko; vore Stagere vadede om 1½ Time i Vandet for at komme ind til Sandbanken, frem og tilbage stagede de uden Resultat, tilsidst gik de ud af Prammene og skubbede os frem i Sandet, det var et strengt Arbejde. Miss Westermann og jeg kunde ikke komme til Sandbanken, saa vi maatte sætte vore Senge op saa godt vi kunde i den vide Verden, vi lever i for Øjeblikket. Vi er glade for hver Erfaring, vi faar om Rejsevanskeligheder i Afrika. Det modner og udruster os for vor Frelzers Sag her.

Den 20. Februar 1914.

Kom til Loko lidt før 12, traskede i den brændende Hede til Posthuset og fik Telegrammet og Breve afsendt. Der var en Stirren paa os to hvide, man ser jo ikke hvide Damer her hver Dag. I Loko gik vi ind i Niger Comp.s Forretning for at købe forskellige Ting; desværre er min Bestilling paa Fødevarer fra London endnu ikke kommen — den blev afsendt i Oktober — saa jeg mangler forskellige Ting. Vi købte hver en Kage i Tindaase til vor The, jeg aabnede min først, den var rædsom gammel; paa Daasen staar: etableret 1831. Det betegner selvfølgelig Selskabets Alder, men Vittigheden lavede det om til Kagens Alder; vi spiste den til vor The og bildte os ind, den maatte gøre samme Virkning som gammel Vin. Vi glider langsomt fremad; tænke sig denne Rejse, som vil tage os lidt mere end 14 Dage, kan man gøre i London paa 5 à 6 Timer. Kom og faa en Mundfuld Røg og lidt Vandsprøjt paa Kjolen og Brevet, som De sidder og skriver, og saa en lille Portion Sol-skin og Varme; der er vist koldt derhjemme; staa saa ogsaa lidt paa Hovedet i Kasserne, og flyt om paa dem, og se om det er muligt at vinde lidt mere Plads, eller om I kommer til det samme Resultat som vi, at hver

‘Gang vi gør Forsøg paa at faa mere Plads, har vi mindre, naar vi er færdige, end da vi begyndte. Før end vi naar Ibi, kan det gerne være, vi ikke har anden Plads til os selv end paa Kanten af Prammen og Benene i Vandet.

Den 21. Februar 1914.

Kl. 5 Nat paa Sandbankene. Jeg prøvede igen at sove ude, og det gik; det var ikke koldt, men hvilken Opdagelse, da vi skulde have vort Bad, var det halve ikke at finde, den Part, som kaldes Vandet. Det var en slem Opdagelse; skønt vi synes at være fortrolige med, at Knive, Gafler, Skeer, Kopper og mange andre Ting drukner i Benue, saa var vi dog ikke forberedt paa at miste vort Bad. Hidtil har vi mistet 2 Dessertskeer, Laaget til min Kaffekande (Laaget, som sier Kaffen), 2 Stk. Sæbe, Krandsen til Brænderen paa Miss W.s Lygte, og det værste af alt mit Rejsebad, de smaa sorte var ikke saa forsigtige, som de skulde være, men paa en Rejse som denne, hvor Pladsen er enten at staa eller sidde, kan man vist ikke helt undgaa at miste noget!!! Jeg var dum, jeg ikke sendte Telegram til Dr. Brønnum fra Loko. Miss W. og jeg faar Gaver her paa Benue af Folk, som lever paa Sandbanken, eller andre, som vi møder i Kano. 4 Gange har vi faaet Ting af Kongen i Loko, „Gwando“, noget lignende som Meloner, men søde. Jeg læser f. T. Gordons Breve til hans Søster. Denne store Mand! Men hvor er han dog simpel og ligefrem, i Bogen møder man ikke Obersten, men et ydmygt Guds Barn, der kun vil gøre, hvad hans Fader byder ham, og som øver sig i at tro, at alt, hvad hans Fader siger, er godt.

Den 22. Februar 1914.

Vi havde en ret vanskelig Sejlads i Gaar Aftes, før vi kom til Hotellet, Strømmen var, som om vi var ude paa det store Ocean, og tillige var der saa uendelig mange Trærødder, som gjorde det meget uforeneligt. Sikken et Slid for Stagerne. Lige inden Mørkets Frembrud naaede vi dog en Bank og var glade. I Morges havde vi Gudstjeneste paa Sandbanken. Samuila talte ud fra Matth. 5, vore Stager var med, vi sang ba suna ka os — der er ikke noget andet Navn, jeg ønsker. — Saa fortsatte vi igen vor Rejse, atter Vanskeligheder med Strømmen, nogle Steder dybt Vand paa den ene Side Prammen og næsten intet Vand paa den anden Side, tillige stærk Strøm; nogle Steder maatte de gaa ud og trække os frem. Samuila siger, at efter Abinshi

bliver Floden bedre. Samuila fortalte os, at dèr, hvor vi overnattede, boede Folk, som tidligere overfaldt og sløg ihjel, meget vilde og uciviliserede, de vil ikke betale Skat, det er egentlig heller ikke saa underligt, at de ikke kan faa ind i deres runde Hoveder, hvorfor de skal betale Skat, det er der mange hjemme i Danmark, som heller ikke holder af. Var vi da ikke bange for at have dem paa saa nær Haand? I første Øjeblik følte jeg mig ikke helt vel til Mode, men hvad er den fuldkomne Tillid til Gud, hvis vi bare føler os sikre dèr, hvor der er ganske sikkert, nej, hvor der er usikkert at være, bliver vor Tillid til Gud prøvet, og det er saa saligt at tilegne sig den fulde Vished om hans skærmende Nærværelse. Vi lagde os da trygge under hans Vingers Skygge og havde en god Nat.

Den 23. Februar 1914.

I Gaar Aftes igen Kamp med dybt Vand og Strøm, Sand og lidt Tang, god Nat paa Banken. 1 Dag atter Flyttedag i Prammen, der var for megen Vægt til den ene Side. I Morges passerede vi det smalleste Sted paa Benue, dèr hvor man har begyndt at bygge en Bro. Der anlægges en Jernbane fra Calabar gennem Landet over Benue, Hundreder af sorte Mænd arbejder her, men de holder ikke af det, de kan ikke forstaa, hvorfor de skal forlade deres Hjem og arbejde for den hvide Mand, man kan vel ikke fortænke dem deri, de Mennesker som kun tænker paa den Dag, de lever, og ikke paa i Morgen. Denne Bane kommer jo næppe dem til Gode, men deres Børn og Børnebørn. Dette Sted var det værste af alle vanskelige Steder. Samuila siger, her gaar mange til Grunde paa Grund af stærk Strøm og Klippestykker. Vi har lavet Sygeseng paa Gulvet, Fahe har faaet en lille Forkølelse, Samuila har faaet en Byld under Armen, en af vore Stagere Saar paa Benet, og en af vore smaa Piger har skoldet sine Fødder, men alt dette er der raadet Bod paa. Jeg har kun 3 Slags Medicin om Bord, og de maa gøre Underværker, Aspirin, Karlsbadertsalt og noget Vidundersalve, som kan gøre Tusindkunster, det hjalp Samuilas Byld, Salamatus Fødder og Stagernes Ben, desværre véd jeg ikke, om den kan hjælpe for Forkølelse, men Aspirinen maa her gøre, hvad Salven ikke kan. Saltet har ogsaa været i Gang, Samuila blev syg i Maven og kureredes ved Salt. Jeg lo, da jeg saa hvor mange Ting denne Salve kunde hjælpe for; men nu ler jeg ikke mere, men er uendelig taknemlig for den, den er virkelig vidunderlig.

Den 24. Februar 1914.

God Nat paa Sandbanken (Hotel Abinshi). Ved Nittiden kom vi til Abinshi, hvilket Navn vi gav Banken. Vore Stager gik til Markedet for at forsyne sig med Fødevarer. Jeg inviterer til en lille Operation. Kan I se mig i Prammen, Stageren udenfor paa et Jordstykke rækkende sin Haand ind i Prammen, bolden Haand af at stage Prammen, jeg smurte den med den omtalte Salve, som til i Dag har gjort Underværker, jeg klippede et Snit, og en Masse Blod og Materie kom ud, saa fyldte jeg Hullet med Salve og forbandt ham. I Eftermiddags kom han med straalende Ansigt og sagde: „da sanke daganwa“ — det er meget bedre. Det er den samme unge Mand, som har daarlige Ben. Vi blev lidt gale i Hovedet paa Stagerne i Abinshi, fordi de trak Tiden saa længe ud, tre Timer til ingen Nytte; saa skældte jeg lidt ud paa Hausa, det skulde I bare høre, det er meget lettere at gøre Vrøvl paa Hausa end paa Dansk.

Den 25. Februar 1914.

Det var Stormvejr sidste Nat, dog kunde vi holde ud uden at rykke ind i Prammen. Kl. 8 havde Miss W. og jeg Bedemøde sammen med alle rundt om paa Stationen, som samles Onsdag Kl. 10. Vi mindede hinanden om den dejlige Befaling, Gud giver i Josva 1, 6. For mig var det, som hørte jeg min himmelske Faders Stemme: „vær frimodig og stærk.“ Samuila fortalte os om Folk, som lever opad Floden Sawaila, en Sideflod til Benue (vi overnattede lige over for den), ad den Flod kommer man til Tangela, dèr, hvor der lever Menneskeædere, der er flere Byer af samme Navn op ad Yola til, men alle har de dette Navn, fordi der bor Menneskeædere. Hvis en Udlænding kommer, spiser de ham uden Bedrøvelse; hvis en gør for megen Ulejlighed eller Besvær, bliver han spist. Johanna, en ung Mand her i Prammen, fortæller om disse Folk, at de siger om den hvide Mand, at han er „Maman jiji“ eller „Maman dagga jiji“ — Vildt fra Skoven — man slagter og spiser ham. Venner, hvilket Mørke, der omringer disse Menneskesjæle. Ja, ikke sandt, vær frimodig og stærk, denne Livs Bog skal du grunde paa Dag og Nat, og det skal gaa dig vel paa dine Veje. Bliv ikke modløse derhjemme. Bed! Bed! Bed! yi addua ba fasowa — bed uden Ophold, — Ved Bøn skal Afrika frelses, ved den retfærdiges Bøn, den Bøn, som formaar at flytte Bjerge. Som Draaben i Havet fylder vi faa Udsendte; men som Olie virker paa det oprørte Hav, saa skal og de af Herren udsendte virke,

om den Hemmelighed, som Verden ikke kender, Bønnens løftende, bærende, vingede Kraft, bliver vedligeholdet. „Yi addua ba fasawa.“ De stakkels Stagerer har haft et rædsomt Slid i Dag med Storm. Vi har set en Flodhest i Dag. Jeg sagde til Stagerne for lidt siden: „nama so essa Ibi you“ — vi ønsker at naa Ibi i Dag, — de brød alle ud i Latter. Kina ba nue dariga — du faar os til at le. Ligemeget, sagde jeg, dersom I kan faa os til Ibi paa Søndag, vil jeg give jer en Shilling hver. Samuila har givet os Løfte om maaske at komme til Ibi Mandag; nu vil vi se om Shillingen kan gøre noget til at fremskynde os.

Mange Tanker og Hilsner.

Eders Udsending

Dagmar Rose.

Numan, 22. April 1914.

Min kære, kære Ven!

Dette er en Glædens Dag i mit Liv, for jeg har faaet Frihed til at fortælle Bachamafolkene om Gud, og jeg har begyndt at lære dem at bede paa deres eget Sprog.

Dette vil sige, at jeg har begyndt at gøre det, jeg ikke har Lov til endnu; men man skal adlyde Gud mere end Mennesker.

Gud alene véd, hvor svært det har været at gaa her med en tillukket Mund i alle disse lange Maaneder. Jeg har kun sagt dem, at jeg var sendt af Gud for at fortælle dem om ham; men jeg har intet fortalt dem, kun har jeg, efterhaanden som Mandsam (vor Sproglærer) og jeg oversatte Ordet, søgt at forklare ham Sammenhængen. Jeg har holdt Andagt med mine Drengene paa Hausa, og hvem der vilde komme; men de forstaar jo ikke Hausa. Jeg har ventet paa Guds Time, for jeg følte, jeg havde ikke Lov. — Ofte har jeg syntes, at mit Liv var unyttigt her og har bedet Gud sende andre, nyttigere Tjenere. Patienterne var min Trøst, og jeg glædede mig ved hver én der kom; men i de sidste to Maaneder er de blevne mere og mere faatallige, og nu kommer der kun nogle ganske faa. Det syntes, som om Gud tog alt fra mig, og jeg var ved at tro, at jeg var vejjet og fundet for let. Jeg har ikke skrevet noget om dette før, for hvad gavner det.

Hidtil har jeg troet, at jeg ikke maatte begynde at

lære Folket, før jeg fik Lov af Regeringen; men pludselig i Dag løste Herren min Tunge, og jeg fik Lov. Alle Arbejderne (seks) og nogle fremmede kom ind i min Hytte, da vi slog paa Trommen (hvilket er Andagtssignal). Mandsam sad midt i Forsamlingen og forklarede yderligere, hvad jeg sagde. Derpaa bøjede vi alle Knæ, og de gentog Herrens Bøn efter mig paa deres eget Sprog. Det var første Gang, at den Bøn blev fremført for Naadens Trone af en Bachama-Forsamling paa deres eget Sprog. — Og sikken Snakken der var bagefter, Forbavselse, Glæde, Forventning lyste ud af disse Menneskers Øjne.

Kære Ven, jeg kunde have grædt af Glæde. Tænk, at Gud har bevist mig saadan Naade, at jeg fik Lov at overvære dette!

Hvad jeg vil gøre i Morgen, véd jeg ikke, jeg lægger ingen Planer, men venter paa Guds Aands Ledelse. — Et stort Arbejde ligger for os — vedholdende Bøn og varsom Virken for Guds Ansigt — før disse Mennesker vil forstaa noget af, hvad det betyder at nærme sig den Almægtige i Bøn; men Isen er brudt, og der vil blive snakket om det i Byen i Aften.

En Kirke har vi ikke Lov til at bygge i Byen; men jeg har Major Sharps Tilsagn (mundtlig), *at saa snart de Indfødte selv bygger et Hus, hvor vi kan holde Guds-tjeneste, vil ingen forbyde det.* Dette er altsaa noget, vi maa bede om, *at Trangen til at høre om Gud maa blive saa levende i Numan, at de Indfødte selv bygger et Bedehus.* — Dette er ingen Umulighed. *Bed! saa Himmelen bevæger sig, og inden ret længe vil Folk samles om Guds Ord i Numan.*

Din hengivne

Brønnum.

„Se, jeg er med eder alle Dage!“

Ibi, 7. Juli 1914.

Kære Pastor Pedersen og Frue!

De bad mig fortælle, hvad der særligt skulde bedes for. Jeg vil nu være saa egenkærlig at bede nogle særlig i Bøn omfatte lidt af min Gerning her i Ibi, som er vokset op og bleven stor i den sidste Tid.

1. *En gammel, gammel Kone*, som kun er Skind og Ben, sidder ikke ret langt herfra i en Straahytte med store Huller i Loftet, selv sidder hun paa en Straamaatte og kan ikke fjerne sig derfra, foran hende ligger et Par

rygende Pinde, som skal holdes hendes gamle, kolde Legeme varmt. Der sidder hun med et mørkt, mørkt og bittert Ansigt; naar man kommer ind til hende, er det, som alt bliver mørkt og haabløst, for hvor skal man begynde? Giver man hende en ny Maatte eller maaske Hytte, saa lærer man kun de andre i Huset at tage sig endnu mindre af hende, end de gør i Forvejen, og Hundreder vilde komme til os i den Tro, at vi var Millionærer, vor Begyndelse vilde da være et stort Fejlgreb. Gud har gjort mig klart, at her er Begyndelsen ikke. Hvor er den da? Konen kan jo dø om ganske kort Tid, og mine Venners Bønner derhjemme vilde saa ikke komme hende til Gode. Maa jeg give Venner et Raad, de Venner, som særlig føler Trang til at bede for gamle i deres Nød og Ensomhed i den Kreds, hvor mit Arbejde falder: *Bed*, at Gud vil fylde mig, hans ringe Sendebud, saa helt med Kristi Sind og Kærlighed, at det maa falde mig let at gribe an paa den rigtige Maade, og hvor der er Børn, at Gud da vil fylde mig med Visdom til at lære Børnene deres Ansvar for deres gamle, og hvis der er Familie, da at lægge de gamle paa *deres* Hjerter, saaledes at de forstaar Glæden ved at ære de gamle! Men den gamle Kone behøver Hjælpen nu! Ja, for hende vil jeg nu begynde at stride, og Gud *vil* vel-signe. Som Moses behøvede Mænd til at hjælpe ham med at bære Folkets Byrder, saaledes behøver jeg langt mere. Altsaa, saadanne Forbedere beder jeg om, *som strider*.

2. Da Gud særlig har lagt „Jukum-Folkene“ her i Ibi hen til mit Hjerte, saa beder jeg *andre* bede for dem. Jeg har før omtalt dem i mine Breve. „Jukum-Folkene“ er Hedninger, meget faa vi tnok berørt af Muhammedanismen. De forstaar Hausa, og derfor vil jeg kunne arbejde iblandt dem. Jeg var hos dem i Gaar Aftes, og Venner hjemme vilde have jublet ved at høre dem synge: „I yana son mu, I yana son mu. I yana son mu, Isa mai Cheton mu!“ (Ja, han elsker os! Ja, han elsker os! Ja, han elsker os, Jesus vor Frelser!) Først fortalte jeg dem om Jesus, saa kom dette Omkvæd til en Hausa-Salme pludselig til mig, og jeg begyndte at synge, og de istemte med lysende Ansigter, som om det var bleven saa levende for dem: „Jesus elsker os.“ Vil nogle særlig bede for Arbejdet blandt *dem*?

3. Saa er der dem, som kommer her fra Gaardene og bliver behandlede for deres Sygdomme; vil nogle bede særlig for dem? Gud gav mig for kort Tid siden en stor Opmuntring. En Kone, som havde en meget syg Finger,

kom til mig; hendes Mand havde i 6 Maaneder forbudt hende at gaa til os og i Stedet sendt hende til de indfødte Medicinmænd, og hun havde givet dem en grumme Masse Penge uden andet Resultat, end at Fingeren blev værre og værre; da jeg saa den, var jeg temmelig haabeløs, Neglen var gaaet af, og Sygdommen havde ædt sig helt ind til Benet; men Gud herliggjorde sig selv her. Paa én Uge var Fingeren helet, jeg forstaar ikke hvordan, men Gud gjorde det, og denne Kones Glæde var stor og Mandens ikke mindre. I saa lang Tid havde hun intet Arbejde kunnet gøre med den Haand, nu kunde hun arbejde. Hun vidste ikke, hvad hun skulde gøre for at ære mig (som intet fortjente). Det var herligt at sidde og lære hende at sende Takken op til ham, som saa herligt besvarede den Bøn i Jesu Navn.

Eders Udsending
Dagmar Rose.

Numan, 1. Decbr. 1914.

Kære Ven!

Hvis du kunde have været tilstede i Dag paa vor Arbejdsplads og hørt, hvad vore Arbejdsfolk talte om, vilde du have glædet dig.

De kom lige ud fra Skolen om Eftermiddagen, hvor Kjær havde begyndt at betro dem nogle af Geografiens Hemmeligheder — noget for dem aldeles nyt og højlig interessant. Jeg hørte voldsom Diskussion nede fra Lergraven og gik ud at høre, hvad det var. Straks kom Dogo og fortalte mig, at Diskussionen handlede om enten Jesus Kristus var den samme som Udseandso (deres vigtigste Aand) eller ej. Jeg gik derned, og jeg skal love for, at det gik varmt. Sikke nogle glimrende Prædikanter disse unge Fyre vil blive, naar Guds Time kommer. De, der vidste bedst Besked, udlagde for de andre Grundene, hvorfor de ikke kunde være én og samme Person, og jeg maa sige, deres Logik var slaaende.

En forklarede omstændeligt, hvorledes Engelen var kommen til Marie, en Jomfru, og havde bebudet, at hun skulde føde en Søn; hvorledes hun havde svaret, at hun havde ingen Mand; men at Engelen havde sagt, at Gud selv vilde give hende Liv, saaledes at hun blev frugt-sommelig. Derfor var det soleklart, at Gud var Jesu Fader. „Ja,“ brød en anden ind næsten haanligt, „og er der vel nogen, der kender Udseandos Fader?“ Dette Ar-

gument slog Vantroen til Jorden. Saa spurgte en: „Likita*), kender nogen i dit Land Udseandso?“ „Ingen kender ham dèr,“ svarede jeg. „Nej, der kunde man se; men Jesus var kendt over hele Jorden.“

Jeg forklarede dem da, at ligesom hver lille Stamme havde sin Konge, havde den ogsaa sine Aander — rene Smaafolk, som ingen Magt havde udenfor deres egen Sphære, og som ingen Gavn var for et Menneske efter Døden; men at Gud havde skabt hele Verden, og at Jesus havde frelst hele Verden ved sin Død, hvorfor han kunde give dem evigt Liv, som kommer til ham. Det forstod de og paalagde mig omhyggeligt at gøre dette Punkt rigtig klart næste Søndag ved Gudstjenesten, for der er endnu mange som paastaar, at Udseandso er Jesus.

Jeg har forlængst sagt og atter og atter gentaget, at den Vej, vi prædiker, er en anden end den, de har fulgt; men jeg tager mig vel i Agt for at sige noget ondt om Udseandso eller at benægte hans Tilværelse. Jeg kunde ligesaa godt sige, at Maanen ikke var til. Men du ser, hvor Aanden arbejder i disse Mennesker. Han alene kan oplyse dem, saa lat de ganske af sig selv siger: „Naar Jesus Kristus er Vejen til Gud, kan Udseandso ikke være det.“ Det blev da ogsaa ganske klart ved Aandens Lys i Dag, at den, der følger Jesus, kan umuligt følge Udseandso. Dette har jeg selvfølgelig ofte sagt; men det gaar dem som Manden, der sagde: „A høl'ed val, men a mærked ed et“; de hører det, men deres Hjerter forstaar det ikke. Først naar Aanden oplyser dem, forstaar de det — undertiden længe efter, at det er bleven sagt, ganske som paa Jesu Tid.

Kjær og jeg glædede os meget ved, hvad vi hørte.

Din hengivne

Brønnum.

Numan, den 5. December 1914.

Kære Venner!

Det skulde saa være lidt om, hvad jeg bestiller her i Numan, og nu vil jeg saa prøve, om jeg kan faa det nedskrevet.

For det første er der det, jeg er sendt ud for at udføre, nemlig Byggearbejdet. For Tiden arbejder vi paa to runde Lerhytter, en til hver af os to, som nu er her.

*) Læge.

Det var Meningen at have lavet firkantede Huse, men da vi paa Grund af Krigen ikke turde anvende alle vore Penge, besluttede vi foreløbig at bygge disse to, som saa senere kan benyttes til Gæste-Hytter. Hytterne er 10 Alen i Diameter indvendig. Muren, som bliver klinet op af Ler med adskillige Lag Granit, er ca. 18" tyk for neden og 12" foroven. Der er en Dør og 3 Vinduer i hver Hytte, som bliver forsynet med et indmuret Jernskab. Jeg har strøget nogle Sten til Buer over Vinduer og Døre, ellers er der ikke lavet noget udover, hvad Muremesteren, en gammel Muhammedaner, laver. Muren er ca. 4 Alen høj. Der bruges intet Stillads; naar han ikke kan naa fra Jorden, kravler han ovenpaa Muren og sidder som paa en Træhest. Han bruger kun sine Hænder til Arbejdet, Værktøj har han ikke nogen Brug for. Lidt skæver han efter mig, naar jeg kommer med Lodstok for at se, om det er lige, hvilket særlig gælder for Døres og Vinduers Vedkommende, da de ellers har Tendens til at blive dobbelt saa vide foroven som for neden. Forleden tog jeg et Fotografi af Mureren og hans Hjælpere. Hvor blev han dog bange! Han ligefrem raabte til Muhammed om Hjælp, fremsagde lange Vers af Koranen og Bønner. Da det altsammen var Arabisk, forstod jeg ikke rigtig før bagefter, hvad der var i Vejen. Han sagde til en af Arbejderne: „De hvide Mænd og I Hedninger er ét.“ — Til Lerets Tilberedning bruger vi samme Maade som Israels Børn, da de lavede Mursten i Ægypten; det æltes med Fødderne og blandes med Hakkelse paa ca. 3—4" Længde.

Jeg har 9 Bachama-Arbejdere, som hver faar 45 Øre om Dagen, Mureren faar 70 Øre. De er alle som Børn at arbejde med. Helst vil de følges ad; skal der hentes Vand, gaar de alle, skal der bæres Jord, gaar de alle; at arbejde jævnt raskt hele Tiden kender de ikke. Dette vanskeliggør Arbejdet.

Leret bæres i store Blikfade. Man ser en Mand komme med saa meget Ler, at man undres over, at han kan bære det; men næste Gang har han maaske ikke mere end Fadbunden skjult. Alt i alt kan det kun siges, at de arbejder godt, og at lade dem bruge deres egen Maade at arbejde paa, betaler sig bedst, kun maa man passe paa, at de ikke helt glemmer at arbejde.

Dernæst har jeg jo saa *Skolearbejdet*, som de to sidste Maaneder har været i min Haand og givet mig mange Glæder. Jeg anser dette Arbejde for det næststørste i vor Mission. Ved Maanedens Begyndelse havde jeg 18 Elever, hvoraf kun 3 kan læse, 6 skrive og 9

læser Bogstaver, saa der er 3 Klasser i samme Flok og kun én Lærer. Skoletiden varer kun 1½ Time om Lagen, saa det gælder om at tage fat paa bedste Maade. Det indrettes paa følgende naturlige Maade: jeg læser med de store, medens de andre skriver, og medens jeg staver med det ene Hold, underviser de tre store i Logstaver.

Til Undervisning i Bogstaver har jeg malet et stort Alfabet, som hænges op paa Væggen, saa alle kan se og følge med i Undervisningen. Jeg har ogsaa begyndt at give dem Begyndelsesgrundene i Geografi ved en Tegning paa den sorte Tavle og forklaret dem Jordens Form og hvad dertil hører. Jeg opdagede, at de var meget interesserede, thi efter Timen var en af dem, som forstaar Hausa (Undervisningen foregaar jo paa Hausasproget), henne ved Tavlen og forklarede dem, som kun forstaar Bachama, hvad jeg havde fortalt dem. Efter denne Time kom de i livlig Samtale, om Jesus og Udseandso (en af deres Aander) var den samme. Hvor vilde vi gerne, at I kunde have set denne Flok af unge Mænd diskutere dette Emne, som de stod der ved deres Arbejde i Lergraven. Tilsidst maatte Brønnum afgøre, hvem der havde Ret. De bad ham da om hver Søndag at sige, at det ikke var rigtig at tro, at de to var den samme. En sagde: „Gud er Jesu Fader, men hvem kender Udseandsos Fader!“ —

For Tiden undervises i Læsning, Skrivning, Regning og Geografi for lærelystne Elever, hvis Alder ingen kender. En mener at være 80 Aar, en anden har Hænderne fulde*), hvilket betyder Hundrede; men ingen af disse er over 40, nærmest omkring 30.

Tilsidst har jeg saa *Prædikegerningen*, om jeg kan kalde det saadan. Den bestaar af den daglige Morgenandagt paa Hausa. Vi gennemgaar for Tiden Markus-Evangeliet, og efter Bønnen slutes med Fadervor paa Bachama for saadanne, som ikke forstaar Hausa.

Sidsté Søndag, den 29. November, rejste Brønnum op ad Gongolafloden for at møde en syg Europæer, som kom fra Nafada, og jeg fik da Lov at holde Gudstjeneste paa Bachama i Numan, d. v. s. jeg læste de 10 Bud og bad Fadervor sammen med dem; om Eftermiddagen gik jeg til Zangen og Imburu, hvor jeg læste nogle Vers af Joh. 3. Kap., derefter de 10 Bud og Fadervor. De forstod det altsammen, sagde de. Høvdingen i Zangen fulgte mig paa Vej ca. ¼ Mil. I Imburu blev der ingen Gudstjeneste, da Regeringsmændene var der

*) 10 paa hver Finger.

for at finde en Plads til et Hus, som ønskes bygget dør. I Zangen havde jeg 50 Tilhørere, Mænd, Kvinder og Børn. Da Solen gik ned, sejlede jeg over Floden, fyldt af Arbejdets Glæde og Tak til Gud, fordi jeg allerede nu havde faaet Lov til at prøve (det, som er mit Livskald. Efter dette har jeg faaet Kowen*) som det Sted, hvor jeg om Søndagen skal holde Bøn sammen med vore kære Bachamaer. Hedninger er alt for ugudeligt et Navn til disse Mennesker, som elsker at høre om Gud. Om faa Timer gaar jeg for første Gang for at samles med min Menighed i Kowen. Kan I forstaa min Glæde. Prædike kan jeg ikke, men læse lidt for dem kan jeg.

Da jeg i Morges læste den 127. Salme, maatte jeg sande, hvor let jeg kan ødelægge den Bygning, som Herren bygger her, om jeg ikke i alt lader Herren bygge. Gid jeg maa være en Pil i den Vældiges Haand! Jeg véd, at han kan udskyde en Pil med Sikkerhed og véd at vælge Genstanden, som skal rammes. At jeg er en af de Pile, han har valgt at udskyde her, er mig en Gaade. Hvorfor har han ikke valgt en af de blanke og skarpe, veludførte Pile, som staar til hans Raadighed!

Hermed de kærligste Hilsener til alle Sudanmissionens Venner i Danmark fra eders Udsending

Erland Kjør.

Numan, den 15. Januar 1915.

Kære Venner!

Ja, nu er det jo snart lang Tid siden, jeg skrev sidst, og der er sket meget siden da. Vi har faaet lagt to Byer til vor Arbejdsmark, nemlig Demsa og Dorn. Jeg har holdt Gudstjeneste i Kowen de fire sidste Søndage, og efter at Dr. Brønnum har faaet lagt et Grundlag i Dorn, bliver det lagt til min Søndagsgerning, saa jeg faar to Byer at tale i. Vi har faaet Kirketaget lagt om og Træværket forandret; det var jo en Gang Meningen, at der skulde bygges en ny Kirke, men da det har udviklet sig saadan, at der ikke er Udsigt til, at Kirken bliver paa Stationen, men i Byen, saa var den gamle god nok, naar den blev istandsat, og dette er nu sket. Vi har begyndt paa et Hospital for Mænd, og det er saa nær færdigt, at vi kun mangler Tækningen og

*) En mindre By.

Gulvlægningen (Lergulv). Vore to Lerhytter blev jo færdige til Tag, men da vi endnu ikke har faaet Græs til Taget, staar de og venter paa at blive dækket. Jeg er ogsaa blevet, hvad man paa Hausa kalder Mai-gida, det er en, som har et Hus. Det vil altsaa sige, at jeg har faaet Ansaret for Stationen her i Numan.

Alt er roligt. Missionær Dawson er rejst efter at have været hos os i nogle Dage. Pastor Thompson er kommen tilbage fra sin Tur til Rumasha. Tyskerne er igen jaget over Grænsen, vi har ofte været beredt paa, at de vilde komme, men hver Gang er de jaget tilbage. Gid Krigen var forbi, for den hviler som en Byrde paa Arbejdet her! Vi er ofte gaaet til Sengs med den Tanke: „Mon vi faar Lov til at blive her til i Morgen?“ En saadan Nat kan ikke give den fulde Hvile, man staar træt op, og Tanken om, at vi maaske skal forlade Pladsen, lægger en Hindring for den Arbejdslyst, som man under andre Forhold har, samtidig med, at den ansporer til at faa Folket lært saa meget som muligt, medens man er her. Trods alt har vi mange dejlige Timer her og dermed Opmuntringer.

Følg i Tanken med til Kowen! Vi har vor Prædiken nedskrevet. Dogo kommer for at følge os. Kl. 3½ forlader vi Stationen. Vejen til Kowen er en lille Times Gang. Dr. Brønnum har faaet foræret en Hingst af Randers-Venner. Den har kostet 4 Pund og 10 Shill. Den første Halvdel af Vejen er uden Træer, den sidste har en Del, dog mest Tjørn, som i denne Tid er meget vellugtende. Udenfor Byen staar der nogle store Træer; her er vor Mødeplads, her under Træernes Skygge sidder Mændene og fletter Maatter. Naar de ser os komme, gaar der Bud over Byen, at vi kommer, og snart er der en Forsamling paa ca. 50 Mænd og Børn, Kvinderne holder sig tilbage. Naar Høvdingen ser, at alle, som ikke er i Skoven eller paa Marken, er samlede, siger han, at vi kan begynde. Alle Tilhørere sidder stille og lytter; en og anden kommer med et Glædesudraab: Aa! naar der kommer noget, han synes godt om. Stilheden kan ogsaa blive afbrudt ved, at en eller anden kommer til, og saa skal der klappes i Hænderne. Det er en langsom Klappen, hvert Slag danner et Sekondslog, og tænk saa paa, at det er gamle, barkede Næver, der udfører dem, saa det giver en mærkelig Lyd. Efter Mødet giver de deres Glæde Luft, og saa faar vi at vide, at nu kan vi tale deres Sprog. For mit Vedkommende har de fortalt mig, at om 2 Maaneder kan jeg det hele; jeg er ikke enig med dem, men tier stille; atter klap-

pes til Afsked, og Hilsener sendes med hjem, særlig til Kvinderne, fordi de ved, at vi ingen har, det er dem til stor Morskab. Efter at have forladt dem, kan man høre dem tale om, hvad de har hørt. Lidt efter siger vi til Dogo: „En Dag kan du komme til at gaa alene ud at fortælle dem om Gud.“ Svaret lyder saa trofast, thi det kommer fra Hjertet: „Kun hvis Gud vasker mit Hjerte, for der er saa meget mørkt derinde, vi sorte Folk sidder i Mørket.“ Han svarer os ikke saadan, fordi han har lært det af andre, eller fordi vi har fortalt ham, at de sidder i Mørke, men fordi han har hørt om Lyset og deraf ser, at hos ham er der Mørke. Atter kommer han med en Bemærkning: „Naar vi kommer hjem til Gud, skal vi rigtig glæde os.“ Saa kommer han til at tænke paa Krigen og siger: „Hvis Tyskerne kommer her, saa hejser vi vort Flag, saa de kan se, at det er Guds Folk, der bor her.“ Han kalder nemlig Dannebrog Tutan samma, d. v. s. Himlens Flag, bogstavelig oversat: „Flaget af Himlen.“ Alt det fortæller han ikke, fordi vi kender ham, og han kender os. Han er en Perle af de mange, som findes her. Jeg har ikke fortalt ham, at Dannebrog er falden ned fra Himlen.

Herved de kærligste Hilsener til alle Venner i Danmark fra eders

Erland Kjær.

Efterskrift.

Der findes nu ikke mindre end 6 Byer, hvori Evangeliet forkyndes regelmæssigt.

Disse Byers Navne er: Numan, Imburu, Zangen, Kowen, Dorn og Demsa. Demsa ligger i Battastammen.

Lad os nu bede meget om, at Evangeliets Lys maa skinne klart i disse Byer, og at Kristi Kirke snart maa rejses der.

Anton Pedersen.

Længsel efter Lyset.

Brev fra Afus Haand til Mallam Williams (Sudan-Missionær).

Mange Hilsener med Kærlighed og Haab sender jeg Dem. Jeg ønsker, De kunde komme tilbage her snart, saa vi kunde glæde os sammen, og ellersom De ikke kommer tilbage, kan jeg ikke føle mig helt glad. Jeg beder Dem, vent ikke længe med at komme; men hvis

De er bleven ganske rask, rejs Dem og kom straks tilbage. Se, Herrens Gerning venter, Arbejderne er ikke mange, men kun nogle faa, vi vil være udholdende, at ikke de (Hedningerne) skal omkomme (forgaa) i Mørket. Ak, desværre! Det er en stor Sorg for os, at Lærere (Missionærer) ikke kommer i stort Tal. For mange Mennesker gaar til Grunde i deres Synd. Vil De ikke komme og hjælpe? De, som har fundet Lyset, vil De ikke nok give os lidt? Jeg ønsker, De vil forklare dette for dem. Sig, en ung Mand, her i den sorte Mands Land, beder dem (de Kristne) ikke om noget andet end komme og sprede ud det gode Budskab af Herren, saa at vi ogsaa maa finde Lyset, som de har fundet det. Vi, naar vi har modtaget det tilfulde, vil gaa til en anden By og give dem Lyset. Dersom De ikke kommer og lærer os, hvordan kan vi vide? Vel, se Nyhederne fra Donga, Jukunfolkenes er ved at spise deres Gudemaaltid, de laver megen Støj, det er som Krig.

Jeg er

Afu.

Mødet i Frue Kirke, Aalborg,

Torsdag den 1. Juli 1915.

Efter at Pastor Pedersen fra Prædikestolen havde budt Lægemissionær Brønnum velkommen hjem, talte denne ud fra Joh. Ev. 4, 35:

„Sige I ikke: Der er endnu fire Maaneder, saa kommer Høsten? Se, jeg siger eder, opløfter eders Øjne og ser Markerne; de ere allerede hvide til Høsten.“

Da Dansk Forenet Sudan Mission for halvtredie Aar siden sagde Farvel til sine første Udsendinge, bad vi en Bøn sammen i denne Kirke. Det var en Bøn, som en hel Nation Aartusinder tidligere havde frembaaret for Himmelens og Jordens Gud — Mose Bøn: „Dersom dit Ansigt ikke gaar med os, saa lad os ikke drage op her fra.“ — Jeg staar her i Aften for at afgive Beretning om, hvorledes Gud har hørt vor Bøn og ledet os fremad indtil denne Dag. —

Naar en sund og stærk udseende Mand gaar og klager sig over et daarligt Helbred, staar Lægmanden uforstaaende over for ham. Saa vidt han skønner, maa Manden være rask, for han kender ikke Legemets indvendige Organisme. Han ser kun paa det udvendige og danner

sig et Skøn derefter. Lægen, som staar med Fagkundskab, vil imidlertid ikke lade sig narre af Skinnet; men vil foretage en omhyggelig Undersøgelse af Legemets forskellige Organer. Han føler paa Pulsen, lytter til Aandedættet o. s. fr.

Paa samme Maade gaar det den Rejsende, som for første Gang kaster Anker foran Afrikas Kyst. Han betragter den indskaarne, skovbevoksede Kyst, hvor alt aander Stilhed, Fred og Velvære, og han siger til sig selv: „Dette er i Sandhed et herligt Land. Her er godt at være.“

„Fagmanden“, d. v. s. den erfarne Afrikarejsende, ser helt anderledes paa Sagen. Han undersøger Forholdene med Kenderens Blik. Han beskuer Kystlandet, og hvor den uerfarne Mand ser smilende Skove, møder hans Blik svampet Mangroove-Skov, hvor en Mangfoldighed af Kryb bevæger sig i Slimen, bliver til og tilintetgøres i en, som det synes, frugtesløs Uendelighed; hvor Insekter, hvis Stik paafører Europæeren de dødeligste Sygdomme, danser og summer imellem Træerne efter Solnedgang; hvor der i Negerlandsbyerne daglig begaas unævnelige Ting, Gerninger, som faar os med vor høje Kultur til at gyse.

Man rejser op ad Floden. Hvor herligt ser ikke Landet ud, hvor indbydende er ikke Junglekrattet; men den erfarne Rejsende ved bedre Besked. Det skønt udseende Krat er fuldt af Slinger og vilde Rovdyr, og Landsbyerne, der ligger indkilede i Buskadset langs Flodbreden, huser ubeskriveligt Mørke og gyselig Fornedelse. —

Ved Benuefloden, der er en af Nigerens Bifloder, to Dagsrejse Øst for Lokoja, ligger Missionsstationen Rumasha, hvor ca. 150 forældreløse Børn, frigivne Slaver, opdrages og oplæres i den kristne Tro under den engelske Gren af Sudanmissionen. Det var den 18. Juni 1913, at jeg forlod Rumasha i en af de smaa Kanoer, som de Indfødte danner sig af udhulede Træstammer. Fire Dage tidligere havde vi kastet en Grav i Rumasha, og to Dage derefter var Frk. Rose taget af Sted til Europa med min lille Søn. Hele vor aktive Missionsstab i Afrika bestod derfor paa det Tidspunkt af én Person.

Spørgsmaalet var, hvor jeg skulde rejse hen, og Svaret var: Øst paa — ad Yola til. Inden vi rejste hjemmefra, havde det set ud, som om Herrens Haand pegede mod Yola. Hele Yolaprovinsen med Undtagelse af nogle Landstrækninger langs Floden viste sig imidlertid nu at være forbudt Territorium. Den engelske Regering, hvis

Land det er, forbyder Europæerne Adgang til Egne, hvor de Indfødtes uciviliserede Tilstand gør Opholdet farligt.

Min første Pligt var at gaa til Salatu, hvor en Missionærhustru tiltrængte min Assistance som Læge. Da jeg kom tilbage derfra til Ibi, ventede mig dør en anden tung Gerning. En Missionærhustru, nygift og nylig ankommen, var syg og døde efter et langt og smertefuldt Leje.

Da mine Pligter i Ibi var til Ende, blev Spørgsmaalet atter levende: Hvor skal jeg gaa hen?

Det syntes, at Vejen til Yola var lukket, og Landet er jo stort; — der var Steder nok, hvor vi kunde have faaet Lov at begynde straks; men det var mig umuligt at gaa andet Steds hen, end til Yola, og det var mig umuligt at blive i Ibi. Paulus taler et Sted om, at Aanden tilstedte ham ikke at gaa i visse Retninger. Han droges med uimodstaaelig Magt mod det Maal, Gud havde sat for ham. Skønt Paulus staar saa langt over os, er der dog noget, vi har tilfælles med ham. Vi er Guds Børn, som han, og vi har Guds Aand. Jeg tør derfor sige, at Aanden tilstedte mig ikke at gaa noget andet Sted hen end til Yola.

Det blev mig fortalt, at Byen Numan var et vigtigt Punkt i Yolaprovincen, og jeg besluttede mig da til foreløbig at rejse dertil.

Det er Skik, at man i Forvejen meddeler Regeringen, naar man ønsker at betræde ny Grund i Afrika. Havde jeg fulgt denne Skik, vilde det have varet Maaneder, inden vi havde erholdt Tilladelsen, og det er tvivlsomt, om vi i det hele taget havde faaet den. Jeg kendte ikke denne Skik og underrettede Provinschefen saa sent pr. Telegram, at han ikke kunde forhindre min Indgang i Provinsen.

Den 1. Oktober interviewede jeg Provinschefen i Yola. Denne sagde til mig, at de Indfødte ikke vilde taale, at man talte til dem om andre Religioner, og han vilde personligt afskedige enhver af sine undergivne Embedsmænd, der i mindste Maade blandede sig i de Indfødtes Religionsaffærer. Iøvrigt var Landet lukket for hvide Mænd. Jeg gjorde ham opmærksom paa, at Numan og Bachama Stammen ej var lukket, og han maatte tilstaa, at dette forholdt sig saaledes. Der var saaledes intet Valg; vilde vi være i Yolaprovincen, maatte vi ned sætte os i Numan. —

Den 5te Oktober naaede jeg til Numan med mine Dreng, af hvilke den ene, Massara, havde brækket sit

Laarben paa Rejsen. Vi maatte bære ham paa en Feltseng, og det var jo ikke saa let at behandle ham under Rejsen, som han skulde behandles. Jeg syntes den Gang, at Gud kunde have sparet mig for en saadan Forøgelse af Vanskelighederne; men Gud tænkte at vende det til det gode. Drengen blev et Anbefalingsbrev for min Lægekunst hos de Indfødte.

De Indfødte var forfærdelig bange for mig i Begyndelsen. Naar jeg mødte dem paa Stierne, gik de ind i Krattet og skjulte sig. Jeg spurgte dem senere, hvorfor de dog gjorde dette. De svarede: „Da du kom hertil, troede vi, at du var en Løve; men nu véd vi jo, at du er et Menneske.“

Jeg kom først til at bo i selve Numan. Jeg troede, det var muligt at leve i Byen. Der er imidlertid for stor Forskel paa hvide og sorte Mennesker til, at sligt kan udholdes i Længden. Stadig at høre de samme ensformige Lyde, deres Snakken og Pludren, — jeg tror, man vilde miste Forstanden i Længden. Derfor er jeg glad ved nu, at Regeringen paabød mig at flytte ud af Byen. Jeg søgte da Regeringens Tilladelse til at faa en Byggegrund, som Embedsmanden paa Stedet havde anvist mig. Efter lang Venten fik jeg Svar, at det var for nær ved Byen. Saa maatte jeg begynde forfra igen. Det er et langsommeligt Stykke Arbejde at korrespondere med Regeringen. Brevene skal først sendes til Provinschefen, som bor i Yola. Fra ham gaar de videre til Guvernøren, som bor ved Kysten, og den halve Del af Aaret bor han i England. Det varer som Regel flere Maaneder, før man faar et Svar, og ofte indeholder dette Svar Forbehold, som nødvendiggør mere Korrespondance.

Det var en af Regeringens sorte Politibetjente, som blev min første Patient iblandt Bachamafolkene. Han faldt med sin Hest og beskadigede sin Skulder. Embedsmanden sendte Bud efter mig og bad mig om at behandle ham. Det gjorde jeg, og han kom sig. Han bragte senere sin Broder, som boede i Imburu. Denne bragte andre syge, indtil hvert kronisk Saar i Imburu var bleven helbredet. Selv Kvinderne kom — først frygtomt; men derefter med samme Frimodighed som Mændene.

Der kom en gammel Mand med sin Søn, som var mellem 30 og 40 Aar. Han kunde ikke se; Hornhinden i begge Øjne var tilsyneladende ødelagt af Saar. Efter at have undersøgt ham, sagde jeg til ham, at det var usandsynligt, at han nogen Sinde vilde faa sit Syn tilbage, — saa medtagne var begge Øjne. Jeg tilføjede,

at den Gud, som havde sendt mig, var i Stand til at helbrede ham, og at jeg vilde lægge Medicin i Øjnene med Bøn til Gud om Hjælp. Den Blindes Fader sagde: „Jeg giver dig Drengen i din Haand, hvide Mand, og du kan gøre med ham efter dit Behag.“

Patienten kom til mig daglig i længere Tid, og nu kan man daarligt se, at der har været noget i Vejen med hans Øjne. De Indfødte begyndte at spørge hinanden om, hvad det var for en Mand, der var kommen til dem, og man hentede mig ud for at se til de syge i andre Landsbyer.

Tidligere havde man sagt til mig: „De maa ikke holde Skole, thi De har ikke Guvernørens Tilladelse til at være her.“ Saa kom der Brev fra Guvernøren, at jeg foreløbig skulde blive i Numan og ikke gaa ud til andre Byer. Jeg begyndte da at holde Skole; thi Guvernøren havde intet sagt i sit Brev om Skolearbejde, og jeg gik ud fra, at hvad, der ej er forbudt, er tilladt.

Paa den Tid var der en af vore Arbejdere, hvis Møder blev syg. Hun boede i Demsa, halvtredie dansk Mil øst for Numan. Sønnen tryglede og bad mig om at gaa og se, hvad jeg kunde gøre ved den syge. Men jeg maatte sige nej. „Jeg vil skaffe dig en Hest at ride paa,“ sagde han; men jeg maatte saa ud med Sproget, at Regeringen havde forbudt mig at gaa noget Steds udenfor Numan. — Patienten døde. —

Saa kom der en sørgelig Tid. Der var Dage, hvor der næsten ingen Patienter kom. Det syntes, som om alt var sort foran mig. De Indfødte hørte op med at komme til mig, undtagen nogle faa som kom til Skolen.

Imidlertid var Missionær Kjær og Pastor Thompson ankommen til Ibi; men jeg maatte tilskrive dem, at de ikke kunde komme til Numan, eftersom jo Tilladelsen endnu ikke var opnaaet. Saadan gik Tiden, og jeg blev tilsidst noget daarlig og følte, at jeg maatte have Hjælp. Jeg telegraferede da efter vore Venner, idet jeg mente, at Regeringen dog ikke kunde fortænke mig i at tilkalde Hjælp, naar jeg var syg.

Fem Dage efter vore Brødres Ankomst kom der Brev fra Generalguvernøren med Tilladelse til midlertidig Afbenyttelse af Byggegrunden. Saa havde Dansk Forenet Sudan Mission da endelig en officielt anerkendt Station i Afrika. Det var den 5. Juli for et Aar siden, og vi takker Herren for det.

Paa den Tid stod det meget daarligt til i den Del af Sudan. Paa en Tid, hvor det skulde regne næsten daglig, faldt der i ca. to Maaneder næsten ingen Regn, og

hele Høsten truede med at slaa fuldstændig fejl. En fejlslagen Høst betyder Hungersnød i de Egne. De kan ikke tænke Dem, hvad det vil sige, naar der er Hungersnød i et Distrikt. Folkene dør som Fluer. Jeg har talt med Mennesker, der fortæller om, at de har solgt deres Børn til muhammedanske Handelsmænd for nogle faa Maal Hirse. Jeg tror, at disse Mennesker elsker deres Børn lige saa meget, som vi vore; de græder ved Tanken om, hvad Nøden og Hungeren har kunnet drive dem til.

De Indfødte troede, at det var Aanderne, der forarsagede Tørken. De frembragte derfor Slagtofre og stænkede Blodet uden for Aandehytterne, for at de frygtede Væsener skulde forbarne sig og give dem Regn. De samledes, Mænd, Kvinder og Børn, foran Aandehytten, hvor de knælede ned og begyndte en Klagesang: „Ser du dog ikke, at vi ingen Mad har? Alt, hvad vi har, er nogle faa tørre Hirsekærner. Hvor længe vil du være vred paa os?“

Saa samledes de unge Mænd og Kvinder og dansede „Fortvivlelsens Dans“. Jeg hørte dem danse og spurgte en Indfødt: „Hvorfor danser man?“ „Det er Fortvivlelsens Dans,“ svarede han. De danser i mange Timer under den brændende Sol, for at Aanderne skal forbarne sig. Endelig en Dag kom Høvdingen fra Imburu op til os. Det var lige kort efter de nye Missionærers Ankomst. Jeg har beskrevet i et Brev, hvad der fandt Sted, og har ikke i Sinde her at gentage det.

Disse Hedninger samledes for at bede om Regn sammen med os, og Gud svarede endnu den samme Dag. Tror du paa Mirakler? Jeg tror, der er en Gud, som hører Bøn. De samledes ofte, og Gud hørte Bønnen. De samler sig endnu og beder. —

Nu kan der spørges: Er der nogen, der har ladet sig frelse iblandt disse Mennesker?

Naar en Landmand køber en Ager her ved Aalborg, gør han Regning paa, at den er i en saadan Stand, at han kan høste ved Sommertid. Han gør ikke Regning paa at vente to eller tre Aar, inden han faar nogen Høst. Men en Mand, der overtager et Stykke raa, uopdyrket Hedejord i den Tro, at han kan avle Hvede det første Aar, véd ikke hvad han gør. Vi er i Færd med at opdyrke „Hedejord“ i Afrika; det er en Grund, der aldrig har været bearbejdet før. Hvis du og jeg venter at avle „Hvede“ dér i Aar, da véd vi ikke, hvad vi taler om. Vi maa give os Tid og først tilberede Jorden for den ædle Sæd, hvilket er, hvad der finder Sted nu ved Aandens

Arbejde i Menneskehjernerne. I den saaledes tilberedte Jordbund saar vi Ordets Sæd; men Gud selv giver Væksten.

Jeg har set en Mand, en Hedning, som laa paa Knæ med Ansigtet mod Øst. Han havde set, at de muhammedanske Købmænd altid vendte Ansigtet mod Øst, naar de bad. Han vidste ikke, at jeg hørte, hvad han sagde. „Forlad os vor Skyld,“ hørte jeg, hvorpaa jeg fortsatte min Vej. Han var i Færd med at bede Herrens Bøn.

Mange af de unge Mænd i Numan lister sig ind i Skoven om Morgenens, naar de kommer ud til deres Arbejde, og beder „Fader vor, du som er i Himmelen“, paa deres eget Sprog. Og mange dernede hviler fra deres Arbejde om Søndagen, fordi det er blevet dem fortalt, at Gud har Behag i at se sine Børn hvile for sit Ansigt paa den Dag. Ved den sidste Gudstjeneste, jeg havde i Numan, før min Hjemrejse, holdt den gamle Høvding en Tale til sine Folk. Han endte med følgende Ord: „Det staar jer hver især frit for at vælge, hvad I vil, enten I vil lytte til Guds Ord eller vedblive med vore gamle Skikke. Hvad mig angaar, jeg følger disse Ord.“ Denne gamle Mand har levet som en Hedning hele sit Liv. Nu paa sine gamle Dage har han hørt om Guds Kærlighed, og jeg tror, at Gud vil kendes ved ham med det lidet Lys, han er i Stand til at modtage. —

Lad os nu kaste et Blik rundt om os og betragte Situationen, som den er for Øjeblikket i Verden. Hvad ligger vel til Grund for den forfærdelige Krig, som raser i Øjeblikket?

Det er ikke i første Række Landomraade i Europa, der kæmpes om; thi i sin Note til England ved Krigens Begyndelse sagde Tyskland, at man ikke søgte Erobringer i Europa; men derimod ikke kunde svare for, hvad der vilde ske med Frankrigs Kolonier. Disse er beliggende i Afrika, og det er saaledes Herredømmet i Afrika man slaas om. — Hvad Betydning vil det faa for Afrikas Folk, at Landets Indre bliver lukket op for Europæisme, og dets Produktionskilder gjort tilgængelige for driftige hvide Mænd? — Afrikas Folk i dets nuværende Tilstand vil gaa til Grunde moralsk og fysisk. Historien viser, at kun én Magt kan bevare et Folk fra Undergang, nemlig Religion.

Et afrikansk Hedningefolk kan lignedes ved en Skov med gamle forkrøblede Træer, hvor der ved Indgangen ligger en Økse. Fra Øst og Nord kommer Islam, fra Europa kommer Kristendommen. Hvem skal bruge Øksen?

Skal Muhammed eller Kristus? — Den, der omhugger Træerne, vil ogsaa foretage den nye Tilplantning.

Mange af dem, som anses for at være noget i Verden, siger: „Lad dem blive Muhammedanere. De Kristnes Ideal er for højt for dem; men naar de først bliver Muhammedanere, kan de siden naa det næste Trin, Kristendommen.“ Den Mand, der taler saadan, er enten ikke selv en Kristen, eller ogsaa har han aldrig med sine egne Øjne set, hvad Muhammed gør i Afrika. Han taler om Ting, han ikke kender.

„Opløfter eders Øjne og ser Markerne, de er allerede hvide til Høst.“ Ikke om „fire Maaneder“, ikke om to Generationer; ikke efter at man har gjort dem til Muhammedanere; men *nu* er Markerne hvide til Høst.

Juleaften i Fjor sad jeg under et Træ dør langt inde i Afrika, og rundt om mig sad en Skare af Hedninger. Jeg fortalte dem noget, som de aldrig før havde hørt, dette herlige Budskab: Eder er i Dag en Frelser født.“ Hvor husker jeg det Øjeblik, da jeg sad dør; jeg tænkte paa Frue Kirke her i Aalborg, hvor man samledes paa samme Tid, — og disse Mennesker rundt om mig, hvor slog de ikke Hænderne sammen, da de hørte dette Budskab. Tænk, at Gud sendte sin Søn her ned til Jorden! I to tusinde Aar har vi vidst det, medens Sudans Børn har tilbragt den samme Tid i Mørke.

„Da Tidens Fylde kom, udsendte Gud sin Søn,“ saaledes staar der skrevet. Igennem alle disse Aarhundreder har vi levet i Lyset her, medens de dernede i Afrika har levet, som om Lyset ikke eksisterede for dem. Nu er Tidspunktet kommen, da dette Forhold skal forandres. Der er nemlig to Forhold, som aldrig før har været forefundet paa samme Tidspunkt i disse Egne; men som nu er indtraadt:

1) Landet er aabent.

2) Folket spørger efter Gud.

Og Gud har yderligere klargjort det, at han vil have Evangeliet prædiket dør nu, derved at han har kaldet Mænd og Kvinder til at gaa og forkynde Evangeliet.

Lad os opløfte vore Øjne og se paa Markerne, som staar dør hvide til Høst. Folkeskarerne venter paa os.

Numan, 7. August 1915.

Kære Pastor Pedersen og Familie!

Då Politiet er kommen tilbage og Krigen omtrent er endt i disse Egne, skrev jeg til Hr. Webster (den en-

gelske Embedsmand) og forespurgte, om Fru Thompson ikke maatte komme herop og blive, til vi skal hjem paa Ferie. Jeg modtog da følgende Svar:

„Jeg har den Ære at erkende Modtagelsen af Deres Brev af 26de Juli med Ansøgning om Tilladelse til at tage Fru Thompson op til Numan. Hvis De ønsker det, vil jeg lade Deres Ansøgning gaa videre, men jeg kan for Tiden ikke anbefale det paa Grund af Meddelelser om de Indfødtes Holdning. Politiet er kun midlertidig i Numan, og det er sandsynligt, at vor Embedsmand vil være borte en lang Tid.“

En Tid efter, jeg havde modtaget dette Brev, kom Hr. Hodge (Distrikts-Embedsmand) herved. Jeg fortalte ham, at jeg forundrede mig over, at Hr. Webster var bange for de Indfødte. Han sagde, at de Indfødte vilde ikke betale deres Skat, og det er Tegn paa, at der ingen Kontrol er over dem. „Tror De virkelig, at de Indfødte vil dræbe Fru Thompson?“ „Nej, jeg tror ikke, Menneskeæderne vil dræbe en Kvinde, jeg vil ikke være bange for at bringe min Hustru herud, men fra et politisk Synspunkt er dette Distrikt ikke under Kontrol, og vi kan ikke anbefale det som fredeligt og passende for en hvid Kvinde,“ sagde han.

Jeg har skrevet en anden Ansøgning (med Hr. Hodges Hjælp), som indeholder følgende: „Med Hensyn til den personlige Risiko eller Udsigt til Uro, som menes er meget usandsynlig, saa vil jeg, hvad os angaar, være villig til ganske at bære den, og fritage Regeringen for alt Ansvar desangaaende. Jeg vil være meget glad ved, om De under disse Forudsætninger vil sende min Ansøgning til Hs. Eksellence (General-Guvernøren).“

Alfred Thompson.

Numan, 14. August 1915.

Vi fik ikke anden Post denne Uge end lidt nede fra Floden, og vi har intet hørt hjemme fra en Tid, men vi har begge saa travlt, at vi ikke føler os ensomme. Vi har haft en hel Del Markarbejde den sidste Tid. En Masse Regn er falden i sidste Uge, saa al Ting gror storartet, og Jorden er god at bearbejde. Vi har plantet en Masse søde Kartoffler, saa vi haaber, at vi ikke bliver nødt til at spise „Tuvo“ (kogt Majsmel), som vi maatte i sidste Regntid; vi har dog spist lidt af det ogsaa i denne Regntid.

Vi har plantet en Del Annanas og Gummitræer, og en Masse Kap-Stikkelsbær. De første, vi plantede, er nu ved at blive modne. Kjær har nu ca. 50 Paw-Paw

Træer, som snart blomstrer, saa jeg tænker, vi skal faa en Del Frugt i Efteraaret; vi faar maaske ogsaa en Del Annanas. Vi haaber at faa en Del Frugt inden ret længe, om end Kjær og jeg ikke skal se ret meget af det herude denne Gang. Om et Aar burde vi have Annanas, Bananas, alle Slags Pwa-Pwas og Kap-Stikkelsbær. —

Kjær og jeg er de eneste hvide i Numan nu; Hr. Hodge (Embedsmanden her) er syg. Lægen fra Byen Yola kom i Gaar og rejste igen i Dag og tog Hr. Hodge med. Han har været syg 4 à 5 Dage. Vi haaber, at han snart maa blive rask igen og komme tilbage; han var saadan en rar ung Mand. Vi hjalp ham lidt, mens han var syg, og det var han meget taknemmelig for. Det er kedeligt, at vi ingen Læge har her. Han holdt ikke af at sende Bud efter Lægen, han var vist bange for, at Lægen vilde sende ham hjem. Han har sendt hans „Drenge“ til Skole, en af Politibetjentene er ogsaa kommen til Skole. Vi haaber, der vil blive sendt en anden Embedsmand hertil, mens Hr. Hodge er borte, for en Del af de Indfødte trænger til at blive set til. De er i alle Maader venlige imod os, men nogle af dem elsker ikke deres Næste saa meget, som de skulde. De har slaaet 5 eller 6 Mænd ihjel de sidste 10 Maaneder eller maaske mindre end 10 Maaneder. De har den samme Vanskelighed som somme Mænd hjemme; de kommer op at slaas om deres Hustruer. For ca. 14 Dage siden var der en Mand, der slog en anden Mand ihjel her i Dogo. Den ene var løben bort med den andens Hustru, da han kom tilbage blev der Slagsmaal, og det endte med, at den ene slog den anden ihjel.

Det ser ud til, at Imburu-Folk og Numan-Folk ikke elsker hinanden, som de skulde. Imburu-Folk gaar ned til Flodbreden for at synge og gøre Nar ad Numan-Folk, og saa kommer de ogsaa ned til Floden for at synge og gøre Nar af dem fra Imburu. Saa skal de prøve, hvem der er stærkest, og saa slaar de en Del ihjel. Jeg er bange for, at det er, hvad der vil ske nu, da Hr. Hodge er borte, men jeg haaber jo, vi maa blive fri derfor.

Disse Ting er jo ikke ukendte i andre Dele af Verden, og saa kan vi vel ikke vente andet af Hedninger.

Bedste Hilsener til dem alle!

Alfred Thompson.

Numan, 28. August 1915.

Vi har ingen Post faaet siden, jeg skrev sidst, kun lidt nede fra Floden. Vi fik det med Damper, der er saa meget Vand nu, at Dampere har ingen Vanskelighed ved at komme op. Vi kan ikke gaa ret langt for Tiden uden at skulle over Vand. Igwuda er her, han bor ca. 1 Mil (vistnok engelsk) herfra, og han sagde, at han skulde over 3 Vandløb for at komme hertil. Det er paa Vejen til Demsa; hvor mange Vandløb man saa skal over, før man kommer til Demsa, har jeg ingen Mening om, da jeg ikke har været der for nylig, fordi vi har haft Regn næsten hver Dag i den sidste Tid. Hvis vi faar 2—3 Dages Tørvejr, saa Vejene kan tørre lidt, vil jeg prøve paa at komme derhen. Jeg naaede ikke at komme til Dum sidste Søndag. Mursal og Kjærs lille Dreng tog mig med en Del af Vejen til Kowen i Kano, og jeg gik Resten. En Del af Vejen var hel god, men et Sted stod Vandet over Vejen et langt Stykke, men det var ikke saa meget dybt, ingen Steder gik det over Hoften. Jeg naaede Kowen og kom tilbage igen, men Dum kunde jeg ikke naa, der var ingen Kano at faa i Kowen; jeg kan ikke svømme, og jeg kunde ikke vade igennem, saa jeg maatte opgive det.

Kjær har ogsaa haft Vanskeligheder ved at komme til Imburu. Dogo bar ham over sidste Søndag, men han véd ikke, hvordan det vil gaa i Morgen, hvis Vandet bliver ved at stige; han har talt om at lave en lille Baad, som de kan bære med dem, det vilde være dejligt at have saadan en Baad, men vi har ikke Materiale at lave den af.

Folk herude ligner meget Landmænd hjemme. Folk i Kowen siger, at de faar for megen Regn, Vandet oversvømmer deres Marker, men Mandsam synes, at Vejret er godt, han kan sikkert bruge mere Vand endnu, for hans Mark er ikke lav Grund. Jeg haaber ogsaa, at det ikke vil stige ret meget mere, for saa vil det snart naa Annanas og Banan Træerne. Paa en Maade er denne Regntid ikke saa god som den sidste. Sidste Aar havde vi Vand nok, saa det var ikke saa varmt, men vi havde ikke saa meget, at det ødelagde Vejene som nu. Og jeg tror, der er langt mere Sygdom i Aar end i Fjor. Vi var begge syge i Tirsdags, men var raske igen Onsdag, saa det var ikke slemt. Hr. Hodge er ikke kommen tilbage, der bliver sagt, at han maaske ikke kommer sig foreløbig, og at han maaske skal sendes hjem.

Vi har nu en ny Mand her; han kom i Forgaars. Kaptajn Speeding er her, han har talt med ham om at

faa Fru Thompson herop, han kan ikke se, at det er mere usikkert her end i Ibi, og det vilde være meget rarere for hende at være hos sin Mand.

Bedste Hilsner til dem alle!

Alfred Thompson.

I Henhold til ovenstaaende Breve fra Pastor Thompson er det ikke vanskeligt at forstaa, hvorfor Numans Porte endnu er lukkede.

Lad der „*blive gjort ivrig Bøn af Menigheden*,“ Apost. Gern. 12, 5, og Dørene vil aabne sig (12, 10). Gennem Numans aabnede Døre skulde saa ret snart Dr. Uhrenholts Hustru og Frk. Rose gaa ind.

Her er noget at gøre ivrig Bøn for!

Og Hedningerne venter!

Hilsen i Herren.

Aalborg, i Oktober 1915.

Anton Pedersen.

Den 21. Oktbr. modtog jeg følgende Telegram:

„Der er givet Tilladelse til, at Fru Thompson maa bo i Numan.“

Tak Herren!

Anton Pedersep.

Numan, den 2. Oktober 1915.

Kære Pastor Pedersen!

Vi var i Kowen og Dum forleden; jeg tror ikke, at Folk vidste den ene var en Kvinde, men da jeg fortalte dem, at det var min Hustru, der var med, saa begyndte Kvinderne at komme ud; der var ca. 40 Kvinder og Børn til Møde, og der var ogsaa et godt Antal i Kowen. Der har været en hel Del i Besøg hos hende her. De ønsker at se hendes Sager; Orgelet er udmærket, hun spillede paa det en Dag, og Mandsam*) gik da derhen og saa paa det fra alle Sider; men hun havde ogsaa vist ham Dukkerne, og de var mere interessante end Orgelet; han gik derfor snart fra Orgelet hen og legede med Dukkerne. Hun har en, der kan sove, det er hans Ven; i Gaar bad han om at faa den med hjem,

*) Dr. Brønnums tidligere Lærer.

han kom tilbage med den i Dag, men vilde ikke aflevere den lige med det samme; Dukken lukkede sine Øjne, og han lukkede sine, stod derpaa og smilte og gjorde Grimacer til den.

Da vor Bachama-Dreng første Gang saa Dukkerne, var de bange for dem; hvis vi vilde give dem en, løb de bort, de var ikke vis paa, om Dukkerne ikke var levende, men de blev snart kendt med dem. De har spurgt hvilke af Dukkerne er Mænd og hvilke Kvinder. Der var to Kvinder her forleden; hvis nogen kom i Nærheden af dem med Dukkerne, holdt de Hænderne for Ansigtet. Hvad mon de vilde sige til et hvidt Barn? Min Hustru og jeg skal ud at ride; vi skal til Kowen i Morgen. Hun vilde gerne følge med til Demsa, men det er temmelig langt; naar hun bliver mere vant til at ride, kan hun maaske følge med; jeg haaber, hun kan, for jeg tænker Kvinderne vil komme til Møde, naar hun er med. Det ser ikke ud til, at Mændene her i Numan ønsker, at deres Kvinder skal gaa til Møde, men Kvinderne i Dum vil uden Tvivl komme, da nogle allerede er kommen. Jeg vil slutte denne Gang med de bedste Ønsker for dem alle. Florence hilser!

Deres
Alfred Thompson.

Numan, den 16. Oktober 1915.

Kære Venner!

Jeg formoder, at De synes det snart er paa Tide, at jeg skriver, da jeg nu har været her 3 Uger. Det har været meget travle 3 Uger. Da jeg kom, var Gulvet i den ene Hytte ikke helt færdig, saa vi kunde ikke flytte ind, men nu har vi to gode Hytter; den ene er Spisestue og Soveværelse, den anden er Studereværelse og Dagligstue. De skulde se vort Studereværelse, det er helt fint. Vi har der vort Skrivebord og Bogkasse, det lille Harmonium, et lille Bord til Lampen, tre Stole og nogle Boghylder. Mit Bord er en Gave fra Kaptajn Speeding af Niger Comp. Jeg formoder Dr. Brønnum har fortalt Dem Størrelsen af vore Hytter og om Verandaen foran, som er meget smuk. Vi er i Stand til at spise derude, og det giver meget mere Plads.

De undrer Dem maaske over, hvordan jeg har brugt disse første Uger. De første 2—3 Dage, ja egentlig hver Dag, er optaget af Besøgende. Først fik jeg selvfølgelig de officielle Besøg og Gaver, f. Eks. en Ged,

Kyllinger, Jordnødder og Duer. Saa begyndte Kvinderne at komme og er bleven ved at komme, indtil der i Gaar var ca. 12. Jeg har faaet mangen god Latter ad dem, for de var bange for mig i Førstningen og bange for alle de Sager, jeg havde at vise dem. De husker den lille Dukke, som Deres Datter Lydia gav mig. Folk, baade Mænd og Kvinder, var meget bange for den. De løb bort, men kom omsider nærmere og nærmere, og saa tog de den i deres Hænder. De har en Masse underlige Spørgsmaal om den og om en Dukke, der kan sove. De ønsker at laane dem en Dags Tid. Mit Haar er en anden Mærkværdighed; de siger det ligner en Hestehale, kun er det meget smukkere. (Negrene har kun kort, kruset Haar selv. Overs. Anm.).

Forleden Dag talte vore Arbejdsfolk om mig. Til sidst sagde de: „Vi hører ikke Dem til, De elsker kun Murrah og Nola og Pwa na hano. De er Deres Moder, men hvad er vi?“ Jeg sagde da til dem, at jeg er kommen for alle Bachamaerne, og vi elsker dem alle, men Murrah og Nola og Pwa na hano arbejder for os i Huset. Saa blev de enige om, at de vilde ogsaa kalde mig Mor. Saa jeg er nu alle Bachamaernes Mor. Gamle hvidhaarede Mænd har kaldt mig Mor. De ser da, at jeg nu har faaet et nyt Navn.

Den første Søndag, og hver Søndag siden, fulgte jeg med til Kowen og Dum, og hver Søndag, undtagen en, til Numan ogsaa. Vi har haft gode Møder i Kowen og Dum. Deltagernes Antal stiger. En hel Del Kvinder kommer til Møde og er meget interesseret. De lærer alle at synge, og de elsker at synge. Nogle stod ved min Hest (eller rettere Hr. Kjærs Hest) og sang: „Ja, Jesus elsker mig.“ Jeg gjorde mit bedste, skønt det var maaske ikke godt Bachama, men de forstod Meningen deraf, og saa vil jeg overlade Resultatet til en anden. Hvis det saarer nogens Øre, naar de synger det, saa behøver de jo ikke at faa dem til at synge det, men naar der er en Hjælp til at bringe Evangeliet til Mennesker, saa er jeg tilfreds.

Alfred og jeg har en Skole i Numan. Vi begyndte forrige Tirsdag med 11 Elever, i Aftes var der 44. Det er kun smaa Børn, men de har lært adskillige Skriftsteder, og de synger, og jeg giver dem Spørgsmaal, f. Eks.: „Hvor var Jesus født? Hvem var Jesu Moder? Hvem kom for at se Jesus i Krybben? Hvem viste dem Vejen, de skulde gaa?“ Og saa lærer de Svarene dertil. De svarer meget pænt.

Naar vi synger og læser og gentager Skriftsteder

o. s. v. staar den gamle Konge og 10—12 Mennesker ofte ved og hører til, saa De forstaar, at de hører lidt af Evangeliet ogsaa samtidig.

Her i Numan kommer Kvinderne ikke til Møde, derfor begyndte jeg Kvindemøde sidste Søndag Morgen med 50 eller derover til Stede. Jeg kom da i en slem Forlegenhed. Vor lille Dreng skulde komme og hjælpe mig, da jeg ikke var godt nok inde i Sproget, men han kom for sent; jeg maatte derfor prøve at klare mig alene. Kvinderne var meget godt tilfreds; jeg skal have Møde hver Søndag Morgen ca. Kl. 7. Saa De ser, jeg har travlt med Møder og Skole 2 Gange om Dagen, og Sprogstudier, saa jeg vil ikke kunne skrive ofte.

I Dag er det Hviledag, men i Morges red jeg en Tur paa Landet for at se til en syg Kvinde. Hun var her forleden, men ønskede at komme hjem igen, da hun syntes, hun var i Bedring. Hun kommer sig langsomt.

Vi rider til Hest til Dum og Kowen. Jeg var meget bange lige straks, men maatte jo overvinde det. Forrige Uge blev jeg gennemblødt af Regnen og af at ride i det vaade Græs, saa jeg blev helt stiv. Alfred maatte bære mig ind i Huset, saa stiv af Regnen var jeg. Næste Gang red vi en anden Vej, men saa maatte vi gennem Vand saa dyb, at jeg fik mine Sko fulde af Vand. Der var et Sted, jeg vilde over, men Hesten vilde ikke, og den var lige ved at kaste mig af. Men nu er jeg meget modig, selv om den slaar lidt op, er jeg slet ikke bange.

Søndag den 17.

Lige færdig med Middagen efter Hjemkomst fra Dum og Kowen. Havde et godt Møde, skønt Antallet var mindre end sidste Uge, 55 i Dum, 50 i Kowen. Mændene var ude at fiske, og Kvinderne var ude at bringe Fisk hjem og andet Arbejde. Ved Kvindemødet var der 60 Kvinder og Børn. Vi sang lidt, jeg spillede til, og saa fortalte jeg ved vor lille Drengs Hjælp om Lazarus' Opvækkelse fra de døde, og om hvordan Jesus har lovet at komme og opvække os fra de døde, og at baade Kvinder og Mænd er i Himlen, og at Kvinder skal ikke have Smerter og Sorger eller arbejde mere end Mænd, men der skal blive Glæde i Himlen og Fred. De syntes at være meget glade derved. De lovede at komme i Morgen. Jeg er glad ved, de kommer, men de tager saa meget af min Tid fra Sprogstudiet; men jeg antager, det vil gavne mig lige saa meget at være nødt til at tale som at læse Sprog hele Tiden. I Lørdags havde jeg 12 Kvinder i Besøg. Jeg antager, der kom-

mer adskillige Kvinder fra Numan, og jeg venter nogle fra Dum og Kowen snart.

Florence Thompson.

Numan, den 4. December 1915.

Kære Pastor Pedersen!

Tak for Deres venlige Brev, De spørger, hvorledes det gaar med Pløjningen. Det gaar helt godt med de Redskaber, vi har. Dersom Sæden havde været god, havde vi faaet en nydelig Mark. Vi opdagede, at det Bomuldsfrø vi hayde, var ikke godt, da der kun var et af hundrede, der kunde vokse, saa vi tilsaaede ikke alt det, der var pløjet, og det var saa sent paa Aaret, saa vi kunde ikke plante andet. De første Jordnødder, vi plantede, blev gode, den næste Mark blev ikke saa god, det var lidt tørt, da vi plantede dem, saa de fleste af dem kom ikke op. Vi skulde gerne have nogle bedre Plove. Hestene arbejder godt; mange af Folkene er interesserede i det; jeg tror, at om vi bliver ved, vil det ikke vare mange Aar, før den største Del af Folkene bearbejder Jorden med Heste. Men skal det blive rigtig godt, maa vi have bedre Plove og Seletøj.

Alfred Thompson.

Numan, den 31. December 1915.

Kære Pastor Pedersen!

Nu paa den sidste Dag i det gamle Aar, skal jeg alligevel se at faa skrevet et lille Brev til Dem. Det er underligt, at Julen nu er ovre, jeg har ikke rigtig mærket til Jul, maaske kommer det af, at jeg maatte fejre Julen i Sengen. Først i Onsdags kom jeg op; jeg har maattet holde Sengen i en halv Snes Dage, min Temperatur var oppe paa 104, saa jeg ønskede, at vi havde en af vore Læger eller Sygeplejersker. Nu er jeg som sagt oppe, men helt rask er jeg endnu ikke. Mit Arbejde: Sproglæsning og Skolen, har jeg jo maattet indstille helt, men jeg haaber, at jeg er i Stand til at begynde med Sprog igen i næste Uge; Skolen maa jeg lade være den første Uge, men Børnene skal jo ogsaa have en Juleferie. Skolen begyndte jeg saa smaat med den første Novbr. Hver Dag Kl. 2 fløjter jeg til Skole;

til at begynde med havde jeg *den store Klasse*, men senere bad jeg Fru Thompson om at tage den, da mit Hausa er ret mangelfuldt; derimod tog jeg saa *næst-ældste Klasse* og Pastor Thompson den *yngste*. Naar de nu rejser hjem, overtager jeg ældste Klasse. Bachama har jeg ogsaa begyndt paa for en Tid siden, men det taler jeg ikke om endnu, det har jeg jo ogsaa ladet ligge en Tid, men forhaabentlig kan jeg snart komme til at tage rigtig fat paa det ogsaa. Begyndelsen er jo det sværeste. — Jeg har skrevet hjem til en af mine Venner efter en Fodbold. Drengene ved det og glæder sig til, at den kommer, de vil jo ogsaa gerne have lidt Fornøjelse. Jeg har faaet en ny Dreng, han var hos Sydafrikanerne, da de havde Mission her, han fulgte med dem ned, da de rejste. Mr. Botha skrev, at han var en bekendende Kristen, jeg tror det ogsaa. I disse Dage er han gaaet hjem; han tog sine Bøger med, han fortalte mig, at han vilde fortælle dem om Jesus. Han er ca. 16—17 Aar og hedder Moundi. Maaske han en Gang kan blive Evangelist i sin egen Stamme; det beder jeg om, maaske er der nogen, der vil gøre det ogsaa. — Nu har vi faaet Boreapparaterne, Arbejdet er alt i Gang; bare vi kunde faa Vand, frisk Brøndvand.

Gud velsigne det kommende Aar for dem derhjemme og for os herude.

Kærlig Hilsen til alle i Præstegaarden.

Deres hengivne

P. Jensen.

Lome, den 9. Marts 1916. Eftm. Kl. 6½.

Kære Venner!

Lome blev taget af Englænderne, et Par Dage før jeg rejste hjem i Oktober 1914. Smukt ser det ud fra Skibet. Jeg stod paa Top-Dækket og saa paa de sorte, som blev læsset af her; ja, jeg siger læsset, for det bliver man nemlig. Man kommer ind i en Slags Stol og firet ned i den lille Baad, som ligger langs Skibet, det er den særeste Fornemmelse i ens Indre, saadan at svinge i Luftten og lande med et Bum mod den lille Baads Bund.

Lagos, den 10. Marts.

I Morges kom vi til Lagos, og til vor store Overraskelse var Pastor Thompson kommen om Bord for at hilse paa os. Fru Thompson var ikke med, hun blev

i Lagos — vi ligger nemlig nogle engelske Mil ude fra Lagos; hun forsøgte at tage med, men var for træt. Pastor Thompson saa ogsaa meget træt ud. Da jeg saa ham, kunde jeg ikke lade være at sige, ja næsten bebrejdede Afrika: „O, Afrika! hvorfor fortærer du saa hurtigt den Kraft, som bliver sendt til dig?“ Sandelig, her er noget af de helliges Taalmodighed. Hverken Erland Kjær eller Lærer Jensen er raske.

Venner, bed meget!

Forcados, den 11. Marts.

Vi er kommen om Bord paa et lille Skib, som vil tage os til Niger-Flodens Munding.

Lovsang og Tak fylder os.

Et Skib (Niger company) kom ud til os og tog os og alle vore Sager til Burretu. Mr. og Mrs. Laing kom om Bord i et Guvernement Skib. Jeg husker ikke, om jeg har fortalt, at Mr. Laing er Yolas Resident, han har sin Frue med, og det har sikkert gjort sit til, at Numans Døre nu staar aabne, ja saadan arbejder Gud. Mr. Laing inviterede mig til Yola, 40 engelske Mil fra Numan. Jeg takkede og sagde, at vi havde ikke Tilladelse til at gaa udenfor Numan; men i mit Hjerte var jeg glad ved at vide, at Mr. Laing har Nøglen til Tilladelsen, og han vil sikkert give den, hvis Gud ønsker flere Døre aabnet foreløbig.

Dagmar Rose.

Numan, Yola Prov., Nth. Pr. Nigeria, B W. A.

24. Marts 1916.

Kære Pastor Pedersen!

Vi har nu naaet den 24. Marts 1916, som er Toaarsdagen for Pastor Thompsons og min Ankomst til Ibi. Jeg kan kun se tilbage paa de to Aar med Tak til Gud, at han har bevaret os saa godt. Fremtiden ser jeg saadan paa, at den skal bringe mig stor Glæde og Opmuntring sammen med Vennerne i Danmark. Vi er nu tildels færdige med det store Hus, som er to Hytter under ét Tag og er tiltænkt Dr. Brønnum. Frk. Rose og Lærer Jensen faar saa hver 2 fritstaaende Hytter samt hver en Hytte til Skole, det er altsaa den Ordning, som bliver indtil flere ankommer, da de saa skal tage nogle af Hytterne i Besiddelse, saa hver Missionær faar sin Hytte, og kun de gifte Par faar to Hytter. Jeg haaber

at have alt Arbejde færdig til 1ste April, saa jeg kan faa Tid til at faa mine Sager ordnede til Hjemrejsen, som jo nok vil finde Sted, om ikke før, saa 3die Paaske-dag, hvad jeg jo ikke kan sige noget bestemt om. Vi har det helt godt, vi kunde jo nok ønske, at der kom flere til Møderne, men maa være glade ved dem, som vil høre.

De kærligste Hilsener.

Deres heng.

Erland Kjær.

Benue, den 27. Marts 1916.

Min egen kære Mor!

Vi er, som du nu ser, paa Benuefloden. Vi afgik fra Lokoja i Onsdags, naaede Rumasha Fredag Formiddag og rejste videre Lørdag Morgen. I Dag haaber vi at naa Loko. Mr. Dawson blev i Rumasha, saa Frk. Rose og jeg rejser nu alene. Vi har en dejlig stor Staalpram med Plads baade til os selv og alt vort Gods. Jeg mener det er uforsvarligt, i hvert Fald for en Dame, at foretage en 5 Ugers Rejse i en indfødt Kano paa denne Aarstid, da vi kan vente Torden og Regn jævnlgt. Vi havde Uvejrs sidste Nat og var glade ved at kunne krybe i Ly inde i Prammen, mens det varede. Jeg fik da mine to Dreng med mig fra Rumasha. De er vokset en Del, mens jeg har været borte. Hamda skal være min Kok denne Gang; jeg hører, at Tankwa har Tjeneste andet Sted. Jeg vil da antage en lille Bachamadrenge til at hjælpe Massura med den huslige og tjenende Gerning. Hamda er ikke saa tosset til at koge, men i Gaar glemte han at tage Indvoldene ud af Hønen, saa da jeg begyndte at skære for, opdagede jeg Fejltagelsen. Jeg smed Stegen i Floden med Sovs etc. Frk. Rose fik to Piger, som jeg havde Privilegiet at døbe, før vi rejste fra Rumasha. De er begge voksne Piger, den ene var Fru Thompsons Pige. De skulde døbes den følgende Søndag af Pastor Guinther fra Wukari, som ventedes ned den Dag for at døbe omkring ved et Dusin. Vi kunde ikke vente, og saa blev de døbt i Floden paa gammeldags Manér. Eftersom jeg var den eneste præsteviede, udførte jeg Daabshandlingen. Jeg fandt det meget betagende. Pigernes kristne Navne er Yowanna og Susannatu.

Niels Høegh Brønnum.

Numan, Yola Province, N. Nigeria, d. 20. Maj 1916.

Kære Pastor Pedersen!

I et Brev, dateret 30. April, skrev jeg, at vi ikke bygger Kirke her inden næste Regntid. Jeg er siden kommen til den Overbevisning, at Skolehytten godt kan bruges som Kirke. Vi har hidtil improviseret et Alter hver Søndag og holdt Gudstjeneste for os selv. Sidste Søndag fortalte jeg i Byen, at de, der vilde være med næste Søndag, maatte komme op til Stationen, vi vilde da holde en rigtig Gudstjeneste. Vi har da haft travlt hele Ugen med at indrette Kirke. Vi har bygget Knæfald og Prædikestol af Ler og lavet Alter ud af en stor Kasse. Alterdug havde jeg med herud; den er skænket til Kirken i Numan af min Tante, Frk. Petrine Brønnum, Gudumlund, som trods sine 87 Aar har lavet Borten til Dugen selv, fileret er den vistnok, med Fader-vor, Velsignelsen og en Bøn indarbejdet hele Vejen rundt. Vi har ogsaa Alteret beklædt med rødt og et rigtigt guldbroderet Kors foran. Frk. Rose har haft travlt med at lave det hele i Stand saadan, at det passer til Alteret. Over Knæfaldet er der lagt Tæpper og ligeledes foran Alteret, medens Prædikestolen er beklædt med hvidt. Som Altertavle bruger vi et af de bibelske Billeder, jeg fik med ud, der forestiller Korsfæstelsen; det er sat paa en Træplade med Tegnestifter. Endelig har vi faaet hele vort danske Ritual oversat paa Bachama, ligesom vi har faaet nogle Salmer skrevne — nærmest oversatte fra Hausabogen. I Morgen tidlig vil vi altsaa, om Gud vil, indvi Kirke.

Kære Ven, det vil i Sandhed blive en stor Dag for os herude; vi ønsker blot, at I, kære Venner derhjemme, kunde dele vor overvættede Glæde med os. Jeg husker en Eftermiddag, jeg stod paa vor nuværende Grund for lidt over to Aar siden. Den var øde, gold og uindbyggende den Gang. Jeg saa i Aanden mange Hytter, hvor hvide Mænd og Kvinder færdedes, og hvor der var Hygge og Hjemlighed, men jeg drømte ikke om, at her om to Aar skulde indvies en Kirke, hvori jeg skulde forrette Tjeneste som Præst. Men saaledes giver Herren langt mere, end vi aner. Tænk blot en Kirke, hvori vi holder rigtig Gudstjeneste, og hvor vi har Grund til at tro, at i hvert Fald nogle Indfødte vil komme regelmæssigt. For mig personligt bliver det en stor Dag, for næst efter det, at han har taget mig til Naade som sit Barn, synes dette mig den største Naade, han har

bevist mig, at jeg er bleven ordineret til at være hans hellige Ords Tjener.

En anden Ting har jeg at meddele, vi har i denne Uge aabnet Hospitalet. De unge i Numan var ude paa Jagt forleden Dag, en af dem faldt med sin Hest og blev slemt beskadiget paa det ene Knæ og den ene Fod. Man bragte ham hertil, og vi har ham her i vort lille Hospital. Desuden er der kommen en Kone fra Mbula-stammen, hvis Hoved er i en meget slem Tilstand. Hun har Benedder i Underkæben; hende har vi ogsaa beholdt, saa vi har to liggende Patienter, men vi behandler dem gratis, og jeg beder Bestyrelsen foreløbig tro mig, det er det bedste saaledes.

Jeg har for et Par Uger siden begyndt en Aftenklasse, som nærmest er en Fortsættelse af, hvad Pastor Thompson skrev om, kort før han rejste her fra; han kaldte det en Katekumenklasse, men der er ikke Tale om, at min Klasse kan kaldes saaledes, thi ingen af Deltagerne opfylder de derfor fastsatte Betingelser. Der er altsaa ingen Katekumenklasse her f. T., hvilket maaske burde gøres bekendt, da en Katekumenklasse jo vækker Forventning om snarlig Daab. Der kommer 4 Mænd fra Byen, og undertiden bringer de andre med sig, men de 4 er den faste Stok. Jeg tilbringer Tiden med at lære dem at læse og gennemgaar foreløbigt Jødefolkets Historie med den, alt er jo ganske nyt for dem, saa vi kan kun gaa meget langsomt frem. De kommer til mig hver eller hveranden Aften, efter som deres Tid tillader det.

Numan, den 21. Maj 1916.

Vi har altsaa i Dag indviet vor Kirke. Den er rund ligesom Marmørkirken i København, og den har dejlige Billeder paa Væggene ligesom Domkirken i Viborg, men ingen af de nævnte Kirker kan alligevel staa Maal med den. Den er dejlig, og vi er ovenud glade for den. Den kan rumme ca. 60 Mennesker, naar de sidder tæt sammen, og den var næsten fyldt i Morges. Den gamle, trofaste Høvding i Numan kom med ca. 40 Mænd, unge og gamle, og vi havde en dejlig Gudstjeneste. Jensen tog Billeder af Forsamlingen, da vi kom ud, som vil blive sendt senere.

Vi sendte Bud i Gaar til Imburu, at vi ikke kunde komme over til dem i Dag, men at de maatte gerne komme til os. Høvdingen kom selvsvyvende, men desværre for sent, det hele var forbi. Jeg viste dem Kirken og Billederne, som de var meget optagne af, de sagde,

at de vilde komme igen næste Søndag og bringe mange flere med. Iguda, en af min Aftenklasse, sagde straks: „Der bliver ingen Plads. Numanfolkene vil fylde Kirken.“ Jeg foreslog da, at vi kunde holde Gudstjeneste sent paa Eftermiddagen for Imburufolkene. Dette Forslag vandt stærk Tilslutning, men de kunde ikke vente til næste Søndag. De halede hjem for at fortælle det i Byen, og saa kommer de tilbage i Eftermiddag.

Lad os stille os det klart, at Bachamasproget er et langt vanskeligere Sprog at lære end Hausa, og at det vil tage mindst 2 Aar under almindelige Forhold inden en almindelig begavet Sprogmand kan tale det nogenlunde forstaaeligt. Jeg tænker mig det er mindst lige saa svært som et indisk Sprog; Udtalen er sikkert sværere, der er nogle, der aldrig faar lært at udtale det ordentligt. Vi føler, at Herren leder os til at koncentrere vort Arbejde, mens der er saa faa, der kan tale Sproget, ingen vil almindeligvis kunne gælde som Prædikant paa hans første Tur. Kjær og Pastor Thompson og Fru Thompson har gjort et udmærket Arbejde, de er meget afholdte, og Fru Thompson synes at have vundet god Indgang hos Kvinderne.

I Numan og Imburu er der Mennesker, der har set Kristus i Missionærernes Liv, og som har Lyst til at kende Kristus, om dem vil vi nu koncentrere vort Arbejde om Søndagen, for vi kan ikke overkomme mere. Zangen, Dum, Kowen og Demsa vil vi besøge paa Ugedagene.

Som nævnt begyndte Thompson en Aftenklasse, en udmærket Ting, den afbrødes, da han rejste, men nu fortsætter jeg altsaa; de faa, der kommer, er uden Tvivl stærkt under Aandens Paavirkning. Du skulde høre dem bede. Forleden Aften var de paa Vej herop, men maatte vende om paa Grund af Regn. Hvad gjorde de saa? De gik hjem til en af dem og bad sammen. Jo, der er Grund her i Numan, og det gælder om at saa, hvor Jorden er rede, selv om vi derved kommer til i nogen Maade at forsømme den Jord, der endnu ligger hen i Lyng.

Hvis Tilslutningen her skulde vise sig at være bar Nysgerrighed, for Negeren begejstres let for nye Ting, nu ja, da maa vi være glade for de faa, for hvem det er Alvor, og der er saadanne.

Niels Høegh Brønnum.

„Sudan“-Aargange

1913—1914—1915—1916

og

„Yola“-Aargange

1914 1915—1916

faas samlet hver Aargang for sig à 50 Øre.

**„Dansk Forenet Sudan-Missions
Grundlæggelse og første Arbejdsaar“.**

Af Pastor *Anton Pedersen*.

Hefte 2 Kr., indbunden 2 Kr. 75 Øre.

Sudan-Missionens Brevpapir

i Pakker à 35 Øre

og

Sudan-Missionens Prospektkort

à 5 Øre anbefales

„SUDAN“,

Sudan-Missionens officielle Organ. Redigeret af
Sognepræst *Johs. Olsen*, Ejstrup pr. Nr. Snede.
Maanedssblad fra 1917 à 1 Kr. aarligt.

„YOLA“,

Sudan-Missionens Børneblad. Redigeret af Frk.
Kirstine Wormark, Sekretær i K. F. U. K. i
Aarhus. Udkommer i 10 Hefter aarligt à 75
Øre aarligt (fra Nytaar 1917).

Disse Blade anbefales, de kan bestilles gen-
nem Posten eller faas, ligesom Sudan-Missionens
øvrige Skrifter, i Ekspeditionen i Ålborg, hos
Sudan-Missionens Hjemmearbejdere og Bogsæl-
gere.